

GERJE
ÉS PERJE VIZSZABÁLYOZÓ
TÁRSULAT

TÖRTÉNETE

1812—1896.

FARAGÓ LIPÓT

műszaki tanácsos,

MINISZTERI BIZTOS

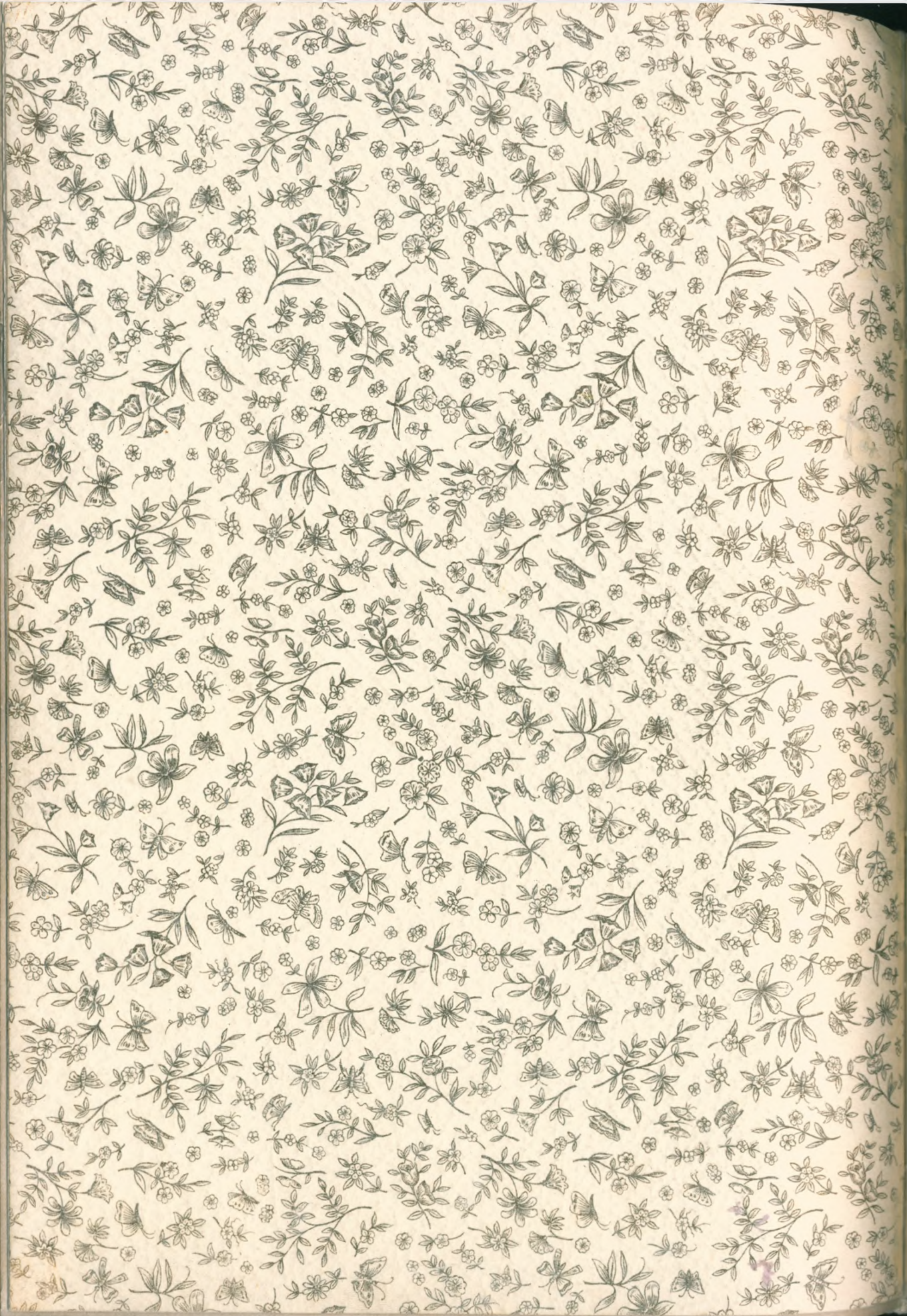
FELÜGYELETE ALÁTT

ÖSSZEÁLLITOTTA

HÁY MÓR

TÁRSULAT

16.
KIADJA A TÁRSULAT.

A

GERJE ÉS PERJE VIZSZABÁLYOZÓ

TÁRSULAT

TÖRTÉNETE

1812—1896.

FARAGO LIPOT

műszaki tanácsos,

~~REKONSTRUKCIÓS BIZTOS~~

FELÜGYELETE ALATT.

OSSZEALLITOTTA:

HÁY MÓR

TÁRSULATI MERNÖK.

~~REKONSTRUKCIÓS BIZTOS~~

KIADJA A TÁRSULAT.

~~REKONSTRUKCIÓS BIZTOS~~

(*Műszaki tanácsos*)

CZEGLED.

NYOMATOTT SEBŐK HÉLA KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1896.

DE BALLACI GÉZA

A Gerje és Perje vízszabályozó társulat alakulása és története.

1. A társulat alakulása és működése 1812—1873.

Az irsai határból Tószegig huzodó Perje és Gerje, ugyszintén az őrkényi határból eredő kőrösi erek vadvizeinek szabályozását, illetve csatornákon kárnélküli levezetésének szükségét már a század elején is érezték, mert a Perje csatorna már a század elején 1812—1816. évek közt lett Balla Antal megyei mérnök terve szerint és ugyan annak felügyelete alatt és pedig a czeglédi határban a perjés laposi csatorna, az abonyi határon köröszkül pedig az ugynevezett „Krakkó“ árok első ízben kiásva. A Gerje és kőrösi ér völgyében csak kisebb munkákat végeztek. A kiásott Perje csatorna hivatva volt a Cserhátról leömlő vizeket a tószegi határban fekvő Tiszarétbe levezetni és a Czegléd, Abony, Törtel, Tószeg és tetétleni határok lapályait az elöntésektől megóva lecsapolni. A csatorna létesítése után évtizedeken át kifogástalanul is működött, de idővel elhanyagolás folytán a csatorna mindinkább beomlott és eliszaposodott, úgy hogy méretei 1853. évben a gyakori esőzésekből származó nagy vizek levezetésére nem voltak már elegendők és a víz az említett határok mindegyikében tetemes károkat okozott.

A tószeg-várkonyi társulat 1853. évben megalakulván a Szolnoktól Várkony alá terjedő rétek ármentesítése czéljából szükséges tervek elkészítése alkalmával kitűnt, hogy ezen ármentesítés csak úgy fogyanatosítható sikerrel, ha a Czegléd és Kőrös felől

lefolyó vize, jelesen a Gerjét és Perjét rendezik két oly módon, hogy rendes lefolyást a Tiszába kapjanak, mert különben a tiszai ártér hátulról is minden évben elöntethetnék.

Ezen baj elhárítása végett tehát az illető tiszai társula folyamodásához képest a volt cs. és kir. biztos 1853. évi május 3-ára mindezen vizeknél érdekelt községeket összehívta és a Perje és Gerje vizek lecsapolását — külön társulatot alakítva — megrendelte.

1854. év
június
14-iki ta-
nácskozás

Az így megalakított társulat 1854. év június hó 14-én Gróf Wratisláv Lajos elnöklete alatt, Gubody Sándor mérnök, Kiss László Czegléd város polgármestere, Papp Imre Nagy-Kőrös város ügyésze, mint választmányi tag és Magyar Pál Nagy-Kőrös város polgármesterének megbizottja részvétele mellett Czegléden ülést tartott, melyen elhatározták, hogy a Perje, valamint a Gerje és Kőrösi ér rendezésével rendes szabályozási tervet készíttetnek és ezen munkával Horváth György mérnököt bízták meg.

1855. év
jan. 8-iki
tanács-
kozás.

Horváth a szabályozási terveket még azon évben elkészítette, úgy hogy azokat az 1855. év jan. hó 8-án ugyancsak Czegléden tartott közgyűlésnek be is mutathatta. Ezen közgyűlésen elnökön kívül még jelen voltak Berényi György cs. kir. járási szolgabíró, mint ki-rendelt polgári biztos. Czegléd város részéről: Tóth János h. polgármester, Lovas István, Csurgai Mihály és Sági Antal tanácsnokok. A czeglédi uradalom részéről: Hegyi Ferencz cs. kir. köz-alapítványi uradalmi ügyvéd. Nagy-Kőrös város közönsége részéről: Jalsoviczky Károly, Gubody Sándor, Fitos Ferencz, Huszár Sándor. Abony város és a bögi uradalom részéről: Márton Lajos és Török Dénes. Fényszaru község mint karai birtokosság részéről: Ficzek Lipót. Jász-Alsó-Szentgyörgy mint jenői birtokosok részéről: Monzál István. Tószeg község részéről: Pejesik József és Ujházi Pál. Törtel község részéről: Somogyi György. Elnök a szabályozási terveket bemutatván, annak ismertetése után a közgyűlés kimondotta, hogy a bemutatott tervjavaslatot és az azt kísérő mérnöki felvilágosító jelentést jól meg vizsgálta és kellőképp összehasonlítva helyesnek találta és elfogadja.

A Horváth-féle terv szerint a Perje csatorna a sőreghi határtól kiindulva — a legmagasabb partok elkerülésével többnyire a czegléd-szelei határvonalon vezet egész a czegléd-jászberényi út alatt fekvő 3-ik dűlő-utig, innét délfele egyenes vonalban

a dülő-út mellett a nagyszék- és varjasi laposokon át a czeplédi mély ér felhasználásával egész az abony-, besnyő-, czeplédi hármas határig, majd innét kezdve a besnyő-abony-, törtel-abony és tetétlen-abonyi határvonalon az abony-tétlen-tószegi hármas határig halad. A tószegi határba belépve, a tószegi közös legezőkőn át a Gerje völgyig, ezentúl egy rövid darabon a Gerje természetes érben a tószegi tégláégetőig vezet, onnét pedig a tószeg-várkonyi út mentén Várkony alatt nyílt beömléssel a Tiszába torkollik. A czeplédi határban a Peres laposban a czeplédi természetes érre már a csatorna régebben kilévén ásva, azon árkokon csak tisztogatási munkálatokat terveztek.

A Gerje csatornát, és pedig az irsai határból és a Gerje laposból kiinduló két ágnek, illetőleg 2 malomároknak a czeplédi határban találkozásától kiindulól, a Nagyér és Görbeér természetes laposokon át a törteli határig (törtel-kőrösi útig) a természetes érben tervezték, innét a természetes folyás és a Gerje völgy elhagyásával, Kis- és Nagy Ernyőn át a karai határban elvonuló kőrösi érig vezették, honnan kezdve a kőrösi érrel együtt közös lefolyást talált volna a Tiszába.

A kőrösi ér csatornája a nagy-kőrösi határban a Csemőből kiindulva a Gógány réten át a Ludas rét közepéig az erekben, onnét részint a kocsér-törteli határvonalon, majd ismét a kocséri határban a kőrösi érben, -- míg végre a karai határon át a kara-jenői és bögi határvonal mentén a kara-jenői réten át vezetett a Tiszába.

Tószeg és Törtel községek a határukba eső csatorna vonalozása ellen kifogásokat emeltek ugyan, de a kívánt változásokat a gyűlés egyáltalában nem tekintette oly fontosoknak, miszerint azok érdekében a nagy többség kívánatát tökéletesen kielégítő tervjavaslatot minden szabályozó községére változás alá vétesse, mégis szükségesnek tartotta a gyűlés kimondani, hogy nem zárja ki ezen határozattal egyes községnek azon jogát, miszerint a mennyiben a tervben javasolt vonaltól, valamely község más vonalt választani óhajt, ezen kívánatára nézve tervet készíthessen, hogy kívánsága érdemlegesen tárgyalható legyen. Nehogy azonban a közgyűlés által adott ezen jog a munkálat megkezdését hosszabb ideig akadályoztassa, akkép intézkedett, hogy az értesítés vétele után 14 nap alatt a neheztelő község tartozik az elnökhöz intézendő iratában kijelenteni, hogy a gyűlés által elfo-

gadott tervjavaslatá ellenében szándékozik-e újabb más javaslatot eszközölni? Ha igen; az újabb terv 3 hó lefolyta alatt az illető község költségén elkészítendő és elnökhöz benyújtandó volt. Azon esetben pedig, ha a kifogást tevő község a bejelentést 14 napon belül elmulasztaná, vagy az új tervet 3 hó alatt be nem nyújtaná, a későbbi esetleg benyújtandó terv már figyelembe nem fog vétetni. Intézkedtek továbbá a gyűlésen, miszerint utasítások a mérnök, hogy a költségek az érdekelt községekre -- a bemutatott terv alapján -- kivetessenek, hogy azok mielőbb beszédhetők legyenek. Megállapították még egyes érdekelt községeknek és egyes birtokosnak azon jogát, hogy belvizeik levezetésére a főcsatornához csatlakozva saját költségükön tervet készíttethessenek, melyek az első ízben említett határidőig elbírálás végett az elnökhöz beterjesztendők.

A beérkező új tervek beérkezésük után elbírálás végett azonnal a tiszaszabályozási társulathoz voltak terjesztendők, hogy ezen „üdvös czélú szabályozás mielőbb létre jöhessen,“ végül az érdekelt községeket felkérték, hogy kebelükben ezen szabályozás vezetésére választmányokat alakítsanak és azok tagjainak névsorát az elnöknek jelentsék be.

Az elkészített tervek a fennállott cs. és kir. Tiszaszabályozási Központi bizottmánynak mutattattak be, a hol 1856. évi 1433. sz. a. lettek tárgyalva

Ezzel közel egy időben a tószeg-várkonyi fióktársulat 1856. évi jul. 3.-án kelt folyamodványában arra kérte a helytartótanácsot, hogy a tervet valamely megyei mérnök által vizsgáltsa meg és hatóságilag fogantossítsa, mert a munkálat kivitelével mintegy 12,000 hold mocsár kiszárítható s a mi a földolog, a tiszai árterület is megmenthető.

Igy történt, hogy a Horváth-féle terv a volt szolnokmegyei cs. kir. mérnöknek, Haynald Istvánnak adattott át, — a ki az egész terv megtartásával csak azt a változtatást tette, hogy a Perje-Gerje csatorna Tószegtől —Várkonyig a magaslattal tövén baloldali töltéssel vezetessék a Tiszába. A Helytartótanács 1861. évi 5821. sz. a. rendelettel helybenhagyta a terveket, — azzal, hogy a Perje szabályozását a Haynald terve szerint vigyék ki, hogy a Gerje szabályozását Horváth eredeti terve szerint végezzék és hogy a társulat azon kérelmét, miszerint ezen szabályozási munkára az érdekelt

községek közmunka ereje fordittassék, a Helytartótanács teljesíteni akarja és e végből Pestmegye közönségét megbizta, hogy a megyenyiben ez ellen észrevétele nincs, a közmunka erejét a szabályozási munkálatok arányában engedje át. Ennek folytán Pestmegye 1861. évi 1352. sz. határozatával az 1840. évi X. t. cz. 1. §-a értelmében egy bizottságot küldött ki, hogy az érdekelt felekkel a szabályozás iránt körülményes vizsgálatot ejtse meg.

Bár az érdekeltség most már a kiviteli terv birtokában volt és minden intézkedés meg volt téve, és a sokat hangoztatott sürgős szabályozásokat most már munkába lehetett volna venni, mégis 1863. évig a társulat ügyei nem haladtak, mig végre 1863. év november 30-án az érdekeltség gr. Wra-
tisláv Lajos elnöklete alatt és Pajor István másod alispán, mint
kir. biztos és Beóthy Lajos, Harkányi Frigyes, gr. Szapáry István,
Erdős Áron, mint Heves- és Külső-Szolnokmegye képviselője, Ko-
ricz Sándor az abonyi uradalom ügyésze, Fejes Gábor Abony város
birája, Kássa Lajos Tószeg község jegyzője, Kovács József, Sza-
kál Gyula mint Szirmay Mária megbizottja, Halmai József mint
Jász-Alsó-Szentgyörgy és Kara-Jenő puszták képviselője, Kovásznai
Zsigmond, Vida István, Somogyi György, Neppel Antal, Schreiner
Béla Nagy-Körös város részéről, J. Szabó József, Adám László,
Szentpéteri Károly, Dömötör Pál birtokosok és megbizottak jelen-
létében Czegléden ismét tanácskozásra gyült össze.

1863. évi
nov. 30-ki
tanács-
kozás.

Ezen ülésen több rendbeli jegyzőkönyv és előirat felolvasása után az értekezlet beható tanácskozás után a következő végzést hozta:

„Miután a felolvasott iratokból azon meggyőződésre jutott a tanácskozmány, hogy több rendbeli előmunkálatok hiányoznak, melyek az érdekelt folyamok szabályozási ügy tovább vitelére szükségesek.“

„Miután továbbá jelen szabályozási ügynek külömböző érdekü részletei, a miatt, hogy keletkezése óta hosszas ideig nyugodott — nincsenek élénk emlékezetben és bővebb átismerést igényelnek.“

„Ezeknél fogva a tanácskozmány kebeléből az elnökség vezetése alatt egy kisebb körü választmány bizatik meg jelen ügynek áttanulmányozásával! és a hiányzó adatoknak beszerzésével.“

Ezen választmány tagjaiul választattak: Ádám László, Somogyi György, Varga Sándor, Plati Zsigmond és Neppel Antal.

Kimondták továbbá, hogy a mennyiben némely község az egyesült szabályozás alá felvett vizet különállólág már vagy szabályoztatta vagy valahol különváló szabályozás volna czélba véve, ez az egybevágó munkálatot igénylő közös czél elérése tekintetéből meg nem engedhető és egyedül a Kőrösér szabályozása türhető el különvállólág, a mennyiben ez a közös czélnek hátrányára nincs.

Gróf Wratisláv Lajos a tanácskozás alatt elnöki állásáról lemondott, helyébe a tanácskozmány elnökül gróf Szapáry István urat egyhangulag megválasztotta.

1864. évi
január 10.
értekezlet

A kiküldött bizottság működéséről már 1864. év január hó 10-én tartott értekezleten, melyen elnöklő gróf Szapáry Istvánon kívül még jelen voltak: Zlinsky Imre pestmegyei főszolgabíró mint királyi biztos, Ádám László, Szentpéteri Károly Nagy-Kőrösről; Varga Sándor, Pipis János és Ágai Mihály Czeplédről; Kovács Ignác és Schreiner Béla a czeplédi uradalom részéről; Fejes Gábor és Koricz Sándor Abony részéről és Neppel Antal Tószeg részéről, megtette jelentését, a melyben az értekezletnek a munkálat alapjául a már több ízben megvitatott, Horváth György mérnök által készített tervet ajánlotta, a melyet Haynald István a helytartótanács építési igazgatóságának mérnöke fölülvizsgált és csekély változással helybenhagyott. A tervezet ellen felszólt a várkonyi közbirtokosság, ellenezvén a csatorna építését határán keresztül.

Az értekezlet a bizottság jelentését a Gerje és Perjére nézve elfogadta. Az előmunkálatok megindítását és az építés keresztülvitelét az elnökre bizta, oly hozzáadással, hogy a helytartó tanácshoz folyamodást nyujtson be a végett, miszerint Várkony község a törvények értelmében kényszeritessék a csatorna vezetését határán keresztül megengedni.

Érdekes ezen ülés további lefolyásában az, hogy jelentést tettek, miszerint a czeplédi határban csatornázások folynak és Nagy-Kőrös is hozzáfogott a csatornázási munkálatokhoz; a társulat szükségesnek látja közös felügyeletet gyakorolni arra nézve, hogy mások megkárosításával munkálatok ne történhessenek, és ez irányban a helytartó tanácsnál a kellő lépések megtételét határozták el.

Az ülésen a czeplédi alapítványi uradalom magát az ártér és egyéb költségek viselése alól felmentetni kérte, azon okból, mert

saját csatornája van. Czegléd város megbízottja ez ellen óvást emel, miután a csatornázás által az uradalomnak is lesz megmen-tett ártere. A társulat e tárgy eldöntését Czegléd városra bizta.

Az értekezlet látván, hogy a társulat működését sok nehézséggel kezdheti meg, szükségét jelezte, hogy itt közmunkával, az elfogadott tervezet szerint a víz lefolyásának mielőbb út nyitassék, miért is elnökét megbizza, hogy ezen tárgy iránt a kérelmezést a maga helyén eszközölje.

A bizottság jelentésére az előleges mérnöki munkálatok díjában fizetendő 2731 frt és elnöki kiadásokban 421 frtot az érték arányában szétvetették és a községeket a fizetésre felszólították az-zal, hogy ha a befizetést a megjelölt határidőig nem teljesítenék, a járandóság törvényes uton fog behajtatni. Végre a bizottság je-lentésére elhatározták, hogy a társulat elnöke minden egyes közsé- get levél útján szólítson fel, hogy az abonyi, tószegi, kőrösi és törteli határookban elvonuló Krakkó csatornán levő átjárókat és gá- takat szedjék ki és hogy az illetőket az ilyen kihágásoktól jövő- ben tiltsa el. Végül Nagy-Kőrös város kérelmére, hogy a szabályo- zási munkálatokat házi kezelés mellett tétethesse meg a maga határában, az értekezlet elhatározta, hogy utasíttassék N.-Kőrös vá- rosa, hogy csakis a magas kormány által kinevezendő mérnök utasítása szerint dolgoztathat.

Az értekezlet határozata szerint elnök az előadottak értel- mében a helytartótanács-hoz megtette az előterjesztéseket, melyre a helytartótanács 1864. év április hó 13-án 630/1864. eln. szám alatt értesítette elnököt, hogy a kir. helytartótanács a Gerje-Perje és kőrösi ér szabályozását, mint minden tekintetben, főleg pedig a tiszaszabályozási ügy sikeres befejezésére kiváló fontossággal bíró ügyet a magas kormány pártolására érdemesnek tartja, és a szabályozási ügy sikeres kezdeményezése szempontjából ugyanaz év márczius 1,-én 9380. szám alatt kelt intézvényével kapivári Kapy Ede Pest-Pilis-Solt-K.-Kun megye helytartóját kir. biztosí mi- nőségben azzal küldte ki, hogy a társulat elnökével egyetértve, az érdekeltség különváló érdekei összeegyeztetését eszközöljék. Fel- kéri az elnököt, hogy a mennyiben a kitűzött cél csak közgyűlési tanácskozás után érhető el, értesítse az érdekeltet a kir. biztos kiküldetéséről és hívja meg őket 1864. év május hó 23-án déle- lőtti 10 órakor Pesten a megyeháznál tartandó közgyűlésre. Egyeb-

íránt értesítette még az elnököt, hogy a szabályozási társulat által kirendeltetni kért közmunka erő iránt ez alkalommal Zlinsky Imre kecskemét-járási főszolgabíró, az e részben — különösen a rendelkezhető közmunka mennyiségének kimutatására szükséges adatok szolgáltatására — azzal utasította, hogy a szabályozási munkálatok végrehajtásához megkivántató közmunkaerőt illetőleg, magát a társulat elnökével tegye érintkezésbe.

1864. évi máj. 23-ki alakió köznyitiles

A megjelölt napon 1864. év május hó 23-án kapivári Kapy Ede Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun megyék főispáni helytartója, mint kiküldött kir. biztos, valamint Schreiner Béla, mint a czeplédi közalaptványi uradalom képviselője, Tóth János Czepléd város, Somogyi István és Adám László Nagy-Kőrös város, Somogyi György Törtel, Neppel Antal, Harkányi Frigyes Abony és Tószeg, Fejes Gábor és Bellér István Abony város, Kovács József és Kássa Lajos Tószeg község, Ficzek Lipót jász-fényszaru-karai puszta részéről kiküldöttek és érdekeltek megjelentek Pesten a megyeházán a gróf Szapáry István elnöklete alatt megtartott gyűlésen, a melyen a m. kir. helytartótanácsnak már említett 1864. évi 9380. számú intézvényének tudomásul vétele után a társulati elnök a jelenlevők figyelmét felhívta, hogy Czepléd és Nagy-Kőrös városok közönsége a maguk határában levő mocsarak levezetésére az ásatási munkálatokkal nagyobb részt készen vannak és hogy most már ezen vizek, melyek az említett városok határában nagyobb területen voltak elterülve, mind le fognak folyni, Törtel, Abony és Tószeg határai az elöntés veszélyének lesznek kitéve és azon visszás helyzet által, hogy a szabályozás felülről lett kezdve, a szabályozatlan helyeken most már oly területek is fognak elönteni, melyek eddig még soha elöntve nem lettek. Ezen aggodalmat a jelenvoltak is osztották és kérték a kir. biztost, hogy a szabályozást még azon év folytán vitesse keresztül és pedig a már többszörösen megvitattott terv szerint.

A társulatnak pénze nem lévén, a gyűlés a kir. biztost arra kérte, hogy a Gerje és Perje közös levezető csatorna létesítéséhez szükséges és mérnökileg 4900 köb-ölre számított, 14700 napszámmal létesítendő földmunkálat teljesítésére a közmunkaerő utalványoztatását eszközölje ki.

Tószeg község előterjesztett kérelmére elhatározták, hogy a Perje csatornát a Horváth mérnök által javasolt első terv mellőzésével Haynald István állami mérnöktől időközben készített terv

szerint ássák ki akként, hogy a Krakko árok használtassék főcsatornául egész Tószeg község közlegelőjében a falu alatt levő Bocskoros érig és ennek mélyedésén, a tószegi major telkeken vezetessék a Gerje természetes medrébe. Ezen munkálatokhoz, úgy szintén a Krakko csatorna kitisztításához és nagyobb munkát igénylő ujtásához fordítandó volt: az egyes községek és birtokosok által közérő oly módon, hogy minden egy köb-ölnek kiásatására három adandó közmunka nap számítassék és a közmunkaerő az érdekelt községeknek utólagosan tudassék be.

Zlinsky Imre főszolgabíró és Kovács Elek megyei mérnöknek a szabályozás tárgyában felolvasott észrevételeire folytatólag elhatározták, hogy a társulat a kőrösi éren semmiféle szabályozási munkát nem végeztet.

Ezen határozatok értelmében kir. biztos a közmunkaerő kieszközlése tárgyában a kellő lépéseket meg is tette, úgy, hogy 1864. év október 28.-án 22089. szám alatt értesíthette a társulat elnökét, hogy a helytartótanács október hó 14.-én 82841. számú intézvényével a Gerje és Perje vízszabályozási munkálatok teljesítésére megkívántató közmunkának mérsékelt áron való megtérítése mellett leendő kirendelését elvileg engedélyezte, és egyszersmind elrendelte, miszerint a „közös csatorna“ megáztatásához eleve kiszámított 14700. gyalognapszámnak, a Perje csatorna tisztításához megkívántató munkaerőnek az illető érdekelt községek közötti aránylagos felosztása iránt kimutatás és az átengedendő közmunkaváltás összegére iránt tüzetes nyilatkozat terjesztessék fel hozzá. Ezen értesítéssel egyidőben a kir. biztos felhívta az elnököt, hogy a „közös levezető“ csatorna vonalat lejtmezztesse be, szerezze be előlegesen a szükséges szerszámokat és a kisajátítási tárgyalásokat — Hevesmegye közbejöttével — indítsa meg. Végül értesítette, hogy a munkálat műszaki vezetésével Haynald István szolnoki állami mérnök lett megbízva.

Az érdekeltség az elrendelt ügyek tárgyalására gróf Szapáry 1865. évi István elnöklete és Haynald István állami mérnök, Beöthy Lajos, január hó és Somogyi György Törtel község részéről, Tóth János Czegléd 4-iki város polgármestere, Antos János uradalmi igazgató, Neppel Antal, Rutkai Mihály, Kozicz Sándor és Fejes Gábor városi bíró Abony részéről; Kovács József községi bíró, Kássa Lajos jegyző Tószeg közgyűlés

részéről, részvétele mellett 1865. január hó 4-ik napján Abonyban gyűlést tartott, a melyen a kormányszéki intézvényt felolvasták és egyhangulag hálás elismeréssel fogadták. Folytatólag elhatározták, hogy kéressék meg a helytartótanács, hogy a közös esatornához megajánlott 14700 gyalog napszám leszolgálásához az érdekelt községeken kívül, a legközelebbi heves-szolnokmegyei községek, úgymint Vezseny, Várkony és részben Szolnok, közmunkájokkal is hozzájáruljanak. A társulat részére átengedendő közmunkaerő váltságdíjának megállapítása tárgyában, a mely a tanácskozmány egyik főfeladataul volt kitűzve, kellően figyelembe véve azon körülményt, hogy köztapasztalat szerint a közmunkával — bármely szigorú kezelése mellett is — csak felényi eredményt lehet a készpénzbeli vállalat útján végrehajtott munkálatokhoz képest elérni, továbbá a közmunka természeténél fogva sokkal több kezelési és felügyeleti költségeket igényel, a gyűlés határozatilag kimondotta: hogy egy közmunka kézi napszámért 8 kr. ajánltassék meg váltságdíj az országos alapnak; egyszersmind kéressék meg az országos helytartótanács, hogy a közmunkáért megtérítendő váltsági összeg 10 évi időszak alatt egyenlő évi részletekben legyen visszafizethető.

A további szabályozásra és a közös esatorna létesítésére szükséges költségeket a gyűlésen jelen volt állami mérnök az érdekelteknek bemutatta, de csak hozzávetőleg számíthatta ki, mert a Gerje és Perje szabályozási tervekből a hosszszelvények 1860—61. évi politikai változások alkalmával a közhatósági levéltárakban eltévedtek és így a földmunkálatok pontos és tökéletes kiszámítását nem lehetett egyelőre eszközölni, csakis a szolnoki állami mérnöki hivatalban megközelítőleg szerkesztett kimutatás vétetett fel a számítás alapjául. Ezen számítás szerint a Gerje és Perje vizek szabályozásához [a kőrösi ér érdekeltsege a társulattól elvált] 50447 köb-öl földmunka vált szükségessé és számíttatott, hogy 3 gyalog munka napot véve 1 köb-öl mozgósítására — az összes földmunkálat körülbelül 151.341 kézi napszámot igényel. Ezen munkanapok mennyiségét a megajánlott 8 kr. váltságdíjjal felszámítva, a felajánlott közmunkáért 12.107 frt 28 kr. lett volna az országos építési pénztárba a társulat által 10 évi egyenlő részletben lefizetendő. Munkavezetésre, szerszámra stb. kiadásokra az egész költségnek mintegy 8%-át, azaz 3756 frt 61 krt, 33 drb hidra 6600 frtot számítottak, úgy, hogy az összes munkálat költsége 22463 frt 89 krra

adódott. A munkálat két év alatt lett volna teljesen befejezendő. A kiszámított költségekben a kisajátítási és egyéb, a kellő adatok hiányában előre nem látható költségek nem lettek belefoglalva; úgy ezen, mint a több költségeknek az érdekeltségre ártér szerint való kivetését határozatilag elfogadták.

Czegléd város képviselőjének felszólalására kijelentették, hogy az eddig már szabályozott területek, ha azok újabb munkálatokat nem igényelnek és a munkák tervszerűleg lettek végrehajtva, egyedül azon költségekhez fognak az összes ártér arányában járulni, mely költségek az általános szabályozás érdekében a közteher viselésnél fogva őket is illetik; ilyenek a „közös levezető csatorna“ összes költsége, a kisajátítási költségekkel együtt.

Az ártér meghatározására nézve, belátván a jelen volt érdekeltség azon nehézségeket és tetemes költségeket, melyek az ártér rendszeres felmérésével összekötve vannak, egyelőre a költségek kivétele alapjául elfogadta a Horváth-féle térképen kimutatott 1853. év előtti ártereket, befoglalván ezeken felül a tószeg-paládicsi és várkonyi ártereket is. Törtel érdekeltség képviselője azon körülményre hivatkozva, hogy a módosított újabb szabályozási tervezet szerint a Gerje csatorna vonal a törteli határban mostanig árterül felvett lapályokat csak felerészben érinti, kéri a reájuk 864 holddal felrótt árterületet kellőleg leszállítani. A térképi adatok nyomán ezen felszólamlás jogosnak bizonyult és a mérnök megközelítő számítása szerint az ártért a törteli határban 420 holdra szállították le. Az összes árterület mennyiségét 12500, 1200 □-öles holdban számították ki, de tekintve, hogy Czegléd város csak részben van érdekelve, mintegy 3500 hold levonásával az ártért 9000 holdban állapították meg és az előleges költségek kivétele alapjául egyelőre ezt a területet elfogadták. Önként értetődik, hogy minden az ártér mennyiségére és osztályozására nézve felmerülő felszólamlások tekintetéből szükségesnek mutakozó intézkedéseket a társulat további teendői gyanánt magának fentartotta.

Az így megállapított hold számok után a felsorolt költségek-ből holdankint mintegy 2 firt 50 kr. esett, bele nem értve a kisajátítási és előre nem látható költségeket. Ezt tudva elhatározták, hogy 1865. évben ártéri holdankint 50 krt fognak kivetni és ez márcziusig be lesz szedendő, miután azon időpontig a munkálatokat

okvetlenül meg akarták kezdeni. A költségek az elnökség részéről községenkint, ezek részéről pedig egyénekenkint lettek volna kimutandók. Elhatározták, hogy a pénzt egy alkalmazandó igazgatószámvevő fogja kezelni, a begyülemdő összegek pedig az abony városi pénztárba lesznek elhelyezendők.

Elhatározták még, hogy a közös esatorna területének kisajátítása ügyében folyamatba teendő tárgyalások iránt Heves és Szolnok vármegyék főispáni helytartója az elnökség által megkerestessék és a mérnököt jegyzőkönyvileg felhívták, hogy a kisajátítási bíróság által kitűzendő határnapig a esatorna vonalat jelölje ki.

Folytatólag felkérték Haynald mérnök urat, hogy miután egyes érdekeltek részéről azon aggodalom nyilvánított, miszerint a szabályozási munkálatok a Gerje völgy felső vidékén a czeplédi és kőrösi határookban már nagy mérvben előre haladván, ez által a sebesen lefolyó víz az alsó vidékeket veszélylyel fenyegeti, hogy mindkét völgyet járja be, szüntettesse meg azok irányában a víz lefolyását akadályozó okokat és hajtassa körösztil a legstürgősebb természetű átmetszéseket, még pedig a tavaszi nagyobb árvíz bekövetkezése előtt.

Az összes szabályozási munkák kivételére az összes érdekeltek elfogadták Haynald mérnöknek azon indítványát, hogy az vállalkozás útján foganatosítsák ; a vállalat biztosítására kiküldettek elnökön kívül Antos János földbirtokos és Haynald István állami mérnök, hogy a vállalati feltételeket, szerződést és előtervet készítsék el, lépjenek szerződésre egy jó hiteli vállalkozóval és felkérték, hogy eljárásuk eredményét a legközelebbi gyűlésnek mutassák be.

1865. évi
okt. hó
23-iki
gyűlés.

A legközelebbi gyűlés 1865. év október hó 23-án tartatott meg Abonyban gróf Szapáry István elnöklete alatt, Somogyi György Törtel község megbizottja. Tóth János Czepléd város polgármestere, Dömötör Pál Nagy-Kőrös város polgármestere, Adám László mérnök, Jalsoviczky Károly, Deák József, Sály Gyula, Vaykó Antal, Farkas Balázs nagykőrösi birtokosok ; Antos János, Neppel Antal, Neppel Ferencz, Márton Lajos, Sivó Gyula abonyi birtokosok és Fejes Gábor abonyi bíró ; Várkony község részéről : Szücs Lajos és Szücs Andor birtokosok ; Tószeg részéről : Kovács József bíró, Kássa Lajos jegyző és Haynald István állami mérnök jelenlétében. Elnök rövid kivonatban előterjesztette a Gerje és Perje szabályozás ed-

digi mozzanatait, melyek eddig a tanácskozmányok terére vonatkoztak és gyakorlati lendületet nem nyertek; áttért a legutóbb január hó 7-én megtartott közgyűlés eredményére és bejelenti, hogy a helytartótanács 1865. év szeptember hó 16.-án kelt 60225. számú intézvényével a Gerje és Perje szabályozáshoz és nevezetesen a még 1865. év folyamán kiásandó közös csatorna munkálataihoz megkivánandó közmunkaerőt az országos közmunka rovasára 17694 gyalog napszámmal a rendes közmunkaváltságdíj egy harmadáért, vagyis kézi nap után $10\frac{2}{3}$ krért és így összesen 1887 frt 36 krnyi váltságdíj mellett olyképen találta engedélyezhetőnek, hogy a váltságdíj befizetésének mérve szerint a közmunkaerő kirendelendő és a művezető mérnök rendelkezése alá bocsátandó. Az árterületek kiszámítása és a szabályozási köbtömegek munkálatainál megkivántató közmunka mennyiségeket minden észrevétel nélkül hagyta.

A helytartótanács rendeletének ismertetése után előadta elnök, hogy a közös levezető csatorna egy része a tószegi és várkonyi határ területein, más része pedig a várkonyi rétpart élén és a part alatt vezetetik a Tiszába való beömlés pontjáig. A csatorna kivitele által a két említett község szenvedőleg van érdekelve, tehát a társulatnak mindenekelőtt gondoskodni kell, hogy nevezett községekben a csatorna vonal által érintve lévő felekkel barátságos egyezség kíséreltessék meg a csatorna építéséhez szükséges területnek mérsékelt áron, vagy talán ingyen való átengedése iránt. Ezen előterjesztést elfogadták azon hozzátevéssel, hogyha barátságos egyezkedés nem sikerülne, inditassa meg elnök a birói eljárást, mert a várkonyi közbirtokosság jelen volt képviselői a csatornának a várkonyi területre vezetése ellen újból óvást emeltek.

Ezek után élénk vitatkozások tárgyát képezte a legutóbbi gyűlés jegyzőkönyvének a közös szabályozási költségek elfogadását állító kitétele, nevezetesen tiltakoznak Czegléd és Nagy-Kőrös városok birtokosai és képviselői a Gerje és Perje szabályozás költségeiben bármi legkisebb arányban részeltetés ellen és pedig Czegléd azon indokból, mert ott az összes Gerje szabályozási munkálatok a város saját költségén el lettek végezve, minden társulati hozzájárulás nélkül és ezentúl a czeglédi határban minden további felügyeleti és kezelési költség megszűnik. A czeglédi megbizott a Perjére nézve is szükségtelennek tartja a társulathoz való csatlako-

zást, mert ott már több évtizedek előtt történtek csatornázási munkálatok és a mindeddig vízzel borítva volt területek mentesítve lettek.

A nagy-kőrösi birtokosság képviselője óvást tett azon feltevés ellen, mintha a nagy-kőrösi birtokososztály részéről bármely alkalommal oly értelmű nyilatkozat tételét volna, melynek alapján a nevezett birtokosság magát a Gerje és Perje vízszabályozási költségekhez való hozzájárulására kötelezte volna. Nagy-Kőrös város képviselője, ugymint a város polgármestere és mérnöke, csatlakoztak a közbirtokossági képviselő véleményéhez és kijelentik, hogy a szabályozás közköltségeihez nem járulnak hozzá és nem is kívánják igénybe venni a netalán községük határában foganatosítandó csatornázási munkálatoknál a kir. helytartó tanács által megajánlott országos közmunka használatának kedvezményét, mert a városnak rendelkezésére álló közmunka erejét ingyen vehetik alkalmazásba.

Törtel község közbirtokosságának képviselője szerint, a közös levezető csatorna kiépítése nem a Gerje és Perje érdekeltég érdeke, hanem a tószegi és paládiesi Tiszarét vízmentesítése céljából lesz életbe léptetve, minélfogva annak költségei is csak az említett Tiszarét birtokosai által legyenek fedezendőek. Együttal kéri Törtel község érdekében a Gerje folyásán a tetőtleni határban szükséges átmetszéseket elkészíttetni. Abony község bírája, mint községi küldött a közös csatorna költségeihez való hozzájárulást megtagadja.

Ily előzmények és felszólalások által indítva, elnök szükségét látja, hogy kijelentse, miszerint a jelen szabályozási ügy előhaladása a költségek kivetésének nehézségein, különösen pedig némely érdekelt részéről eddig tapasztalt részvétlenségen talál legnagyobb akadályra, ezért szükségesnek látja az iránt felkérni a helytartó tanácsot, hogy a szabályozási költségek kivetése és beszedése az ártér arányában a szokott törvényes uton hatóságilag rendeltessék el, még pedig mielőbb, hogy a munkálat végre megkezdhető legyen. Mire Nagy-Kőrös és Czegléd városok képviselői kijelentették, hogy nem ismerhetik el a Gerje és Perje szabályozó társulatnak törvényes formák szerinti létezését és óvást emelnek bevonásuk ellen. Abony és Törtel birtokossága kijelenti, hogy részt vesz a Gerje és Perje szabályozás egyéb terheiben, de a közös csatorna költségeit el nem fogadják.

Tószeg község és az abony-paládiesi birtokosok a szabá-

lyozás érdekében azon nézetüknek adtak kifejezést, hogy a Gerje és Perje folyók felsőbb vidékeiről, nevezetesen Czegléd és Kőrös területeiről esős évszakokban tetemes vizek folynak le, ezek leginkább a tószegi szárazföldi leelő és szántóföldbeli területeket eddig is elborították. A fönt megtörtént esatornázási munkálatok után mindinkább nagyobb víztömegek fognak lefolyni, úgy hogy a tószegi határ végkép elposványosodásnak van kitéve, a Tiszarét pedig tökéletes eliszaposodással van fenyegetve. Kérik a reájuk nézve kártékony állapotokat megszüntetni és a közös levezető csatornát mielőbb kiépíttetni. A költségeket pedig akként kérik beszerezni, hogy a Gerje és Perje szabályozás által érdekelt birtokosok a közös csatorna létesítéséhez a megállapított ártér arányában hozzájárulni az 1840.-ik év X. t.-cz. értelme szerint hatóságilag kötelezessenek.

Ezen felszólamlások után az elnök előterjesztette a Gerje és Perje szabályozására vonatkozó és a m. kir. Helytartótanács rendeletében a társulat által kért alaptól eltéroleg megállapított közmunkaváltság díjában a számított költségtervet, mely szerint az összes földmunkák foganatosításánál igénybe vehető országos közmunkaváltság díjára 16143 frt 04 kr., a hidak költségeire 6608 frt, a kezelési költségekre 3756 frt, a kisajátítási költségekre 1000 frt, összesen minden készpénzbeli fizetésre 27497 frt 04 kr. igényeltek, mely összeg az összes érdekeltségre az ártér arányában lett volna kivetve.

Elnök — úgy, mint a legutóbbi érdekeltségi gyűlésen is tette — ismét figyelmébe ajánlotta a társulatnak, hogy az ügykezelés és számadások vezetésére egy alkalmas egyént alkalmazzon, de az érdekeltek megjegyezték, hogy ezen teendőket a társulat kebeléből valamely érdekeltségi tag is elvégzi, még pedig díjtalanul. Még indítványba hozatott némely érdekelt részéről az eddig tervben levő közös csatornavonal elhagyása és helyette a Tószegtetétleni és kara-várkonyi határvonalon huzandó csatornavonal kiépítése, ha annak kivitele a helyszínén rendkívüli akadályokba nem ütköznék. Ezen vonal tanulmányozása — a csatorna kiépítésének megkezdése előtt — a művezető mérnök figyelmébe ajánltatott.

A gyűlés ezen határozata ellen több nagy-kőrösi birtokos a m. kir. Helytartótanácsához folyamodást adott be, melynek követ-

keztében a kir. helytartó, mint min. biztos, 1865. év november hó 25.-én 23567.25134. számu, a társulat elnökéhez intézett leiratban értesítette elnököt, hogy ezen beadott óvás folytán a m. kir. Helytartótanács 1865. év november 18.-án 88711. szám alatt kelt intézvényével elrendelte, miszerint a királyi főkörmányszékek úgy az érdekeltséget, valamint a közrejárási arányt megállapító, még 1865. évi szeptember hó 16.-án 60225. szám alatt hozott intézvénye a vizszabályozási ügynél érdekelt valamennyi községgel közöltessék. A felszólamlásoknak benyújtására az intézvény közlésének napjától számítva 14 napi határidő lett kitűzve. Egyszersmind felszólítja elnököt, hogy a netalán még beérkező felszólamlásokkal együtt a kőrösi felszólamlást az érdekeltség meghallgatása mellett vegye újabb tárgyalás alá és azokat annak idején véleményezőleg terjessze a kormánybiztos elé.

Ezen gyűlés után a társulat működésében teljes pangás állott be. Gróf Szapáry István társulati elnök a társulat ügyeit szíven viselvén, több ízben hívott ugyan össze értekezletet, de az ellenzék magatartása, az érdekeltség széthúzása, a felső érdekeltség önálló, önhatalmú csatornázása miatt -- kimerítő törvények hiányában, -- elnöknek minden törekvése mellett nem állott mód rendelkezésére, hogy érdemleges intézkedést tehessen, egészen 1873. évig, mikor is az alispán a társulati érdekeltséget új alakulásra összehívta.

A társulat 1853.—1873. évi működése tehát sok üdvös határozaton kívül egyebet nem eredményezett, bár vezetői és elnökei részéről az ügy jobb eredményhez méltó támogatásban részesült.

2. A társulat új alakulása és működése

1873-tól 1879-ig.

Czegléd városa 1872. évben azon okból, mert a Gerje és Perje vizeknek szabad lefolyása gátolva van s ezáltal a város birtokosainak nagy része tetemes károsodásokat szenved, elhatározta, hogy ezen vizeknek a nagykőrösi illetőleg abonyi határon keresztül szabad lefolyást nyit. Netaláni felszólamlásoknak elejét veendő, a város folyamodott Pestvármegye alispánjához, hogy a célbavett vízlevezetés eszközölhetése végett a szomszédos nagykőrösi, abonyi és tószegi érdekelték meghívása mellett a szükséges lépések megtételére küldöttséget rendeljen ki.

Az alispán 1872. évi decz. 4.-én 14637. sz. a. kelt végzésével a kért küldöttséget kiküldte, utasítván azt, hogy az érdekelték meghívása mellett az 1840. évi X. t.-cz. értelmében járjon el.

A küldöttség a helyszíni eljárást megtartotta és azt tapasztalta, hogy a Perje vizeit mesterséges csatornán át vezetik az abonyi és besenyői határ felé, a hol természetes lefolyása nem lévén, szétterül és felette nagy károkat okoz. Ellenben a Gerje vize természetes völgyben — bár az egész vonalon károkat okozva — lefolyással bír.

A küldöttség a Perje okozta károk elhárítására legezélszerűbbnek vélte a Perjét az 1811. évben ásott Krakkó árok alkalmassá tételével a tószegi rétre vezetni. Ezen intézkedés czélszerűségét Abony, Törtel, Tetétlen és Tószeg érdekeltjei elismerték, és a tószegiek kivételével hajlandóknak nyilatkoztak arra is, hogy a kivített arányos erővel végezzék; Czegléd város képviselői ellenben a hozzájárulást egyenesen megtagadták.

A bizottság jelentése alapján Pestmegye alispánja 1873.

évi január 25-én 945. sz. a. alatt hozott határozatával elrendelte, hogy a Czegléd határában épített esatornák azonnal betömessenek, miután Czegléd a Perje vízének mesterséges levezetésére szolgáló árkot terv és hatósági engedély nélkül törvényellenesen és a szomszédos községek kárára készítette.

Czegléd város fellebbezésére a volt közm. és közl. miniszter 1873. évi január hó 14.-én 2978. sz. rendeletével ezen határozatot feloldotta és az 1840. évi X. t.-cz. rendelkezéseihez képest a megyei közgyűlés elé utalta a küldöttség jelentése feletti végleges határozathozatalt.

Ezen rendeletre a megye újabbi küldöttségi eljárást rendelt el, a melynek folytán 1873. év augusztus hó 17.-én a Gerje és Perje belvizek szabályozása czéljából Gulner Gyula megyei küldött elnöklete alatt az érdekelt községek küldöttei és birtokosai gyűlést tartottak. Jelen voltak küldöttségi elnökön kívül: Czegléd város részéről: Bartha Ferencz polgármester, Csizmadia Ferencz városi mérnök, Csurgai Mihály és B. Molnár András érdekeltek. Nagykőrös város részéről: Kovács Zsigmond, Farkas Balázs és Beretvás Péter érdekeltek. Törtel község részéről: Vida István bíró. Tószeg község részéről: Ujházi Pál bíró, Varga Ferencz tanácsnok, Neppel Ferencz érdekelt. Abony város részéről: Móricz Kálmán főbíró, Sivó Gyula, Harkányi Frigyes, Kozicz Sándor, Háy Mihály, Kovács Mihály, Balog István, Szandi János, Korcz Pál, Sz. Szabó Vincze, Boros Antal érdekeltek és Máthé József jegyző. Elnök visszapillantván a Gerje és Perje vizek szabályozása czéljából régebben alakult társulat életére, constatálta, hogy miután a társulat 1865. okt. hó 23.-án tartott gyűlésében feloszlásnak indult, de különben sem volt oly alapokon szervezve, hogy az. az 1871. év 31. t.-cz. értelmében fennállónak tekintethetnék; a mennyiben az érdekeltek ezen kártékony vizeket szabályozni óhajtanák, a vízszabályozó társulatnak a fentebb idézett törvény értelmében újlag alakulása válik szükségessé. Ezután a tanácskozás czéljául azon kérdés eldöntését jelölte ki, hogy valjon az érdekeltek a Gerje és Perje vizek levezetése czéljából kívánnak e vízszabályozási társulatot alakítani; e kérdés mikénti eldöntésétől tette függővé a tanácskozási tárgyak további sorozatát.

A jelen volt érdekelttség tekintve, hogy a Gerje és Perje vizek szabályozásának czélszerűségéről és eredményeiben hasznos-

ságáról meg volt győződve, tekintve tovább, hogy a régebben fennállott társulatot olyannak nem tekintette, mely alakulásra, szervezésre és az ez érdemben foganatosított munkálatokra nézve az 1871. évi 34. t.-cz. kivánalmának megfelelt, beható tanácskozás után egyhangulag elhatározta, miszerint a fent említett kártékony vizek szabályozása céljából társulattá alakul és e célból a fentidézett törvény 3-ik szakaszában írt előmunkálatok eszközlése végett gróf Szapáry István elnöke alatt Bartha Ferencz (Czepléd), Beöthy Béla (Törtel), Kovács Zsigmond (Nagy-Kőrös, P.-Tetőtlen) Neppel Ferencz (Abony), Harkányi Frigyes (Abony) érdekelteket, mint rendes, valamint Csurgai Mihály (Czepléd), Vida István (Törtel), Farkas Balázs (Nagy-Kőrös), Ujházi Pál (Tószeg), Sivó Gyula (Abony), Antos János (Abony) birtokosokat, mint póttagokat ideiglenes bizottságképen oly felkéréssel küldi ki, hogy az említett törvény idézett szakaszában előirt munkálatoknak szakértő mérnök által való elkészítése céljából pályázatot hirdessenek és a pályázat útján beérkező munkálatokat megbíralás és végleges határozat hozatal végett véleményes jelentés kíséretében az ideiglenes bizottság elnöke által összehívandó értekezlet elé terjesszék.

Az előmunkálatok elkészítése körül felmerülendő mindenemű költségek és kiadások tekintetéből az érdekeltek elhatározták, hogy e költségek és kiadások egyelőre a megállapítandó ártérbe eső földek tulajdonosai által holdszám szerint egyenlő kirovással lesznek fedezendőek és az ártér végleges megállapításával egyéenkint be lesznek tudandók. 1873. október hó 12.-én gróf Szapáry István pestmegyei főispán Abonyban értekezletre hívta össze az érdekelteket, melyen elnökön kívül jelen voltak: Abony város érdekeltei részéről: Antos János, Harkányi Frigyes, Gajzágó Kristóf, Kozicz Sándor, Gulner Pál, Szily László, Sallay Ignác, Balogh István. Nagy-Kőrös városa, illetőleg a tetőtleni érdekeltség részéről: Póka Károly főpolgármester, Szentpéteri Károly városi mérnök, Kovács Zsigmond, Saáry Gyula. Törtel érdekeltei részéről: Vida István községi bíró, Beöthy Béla. Tószeg érdekeltei közül: Ujházi Pál községi bíró, Neppel Ferencz, Márton Samu, Saymons Illés mint Kuffler megbízottja. Várkony érdekeltei részéről: Szodoray Elek, Szücs Lajos. Czepléd érdekeltei részéről: Bartha Ferencz főpolgármester, Csizmadia Ferencz mérnök. A nagy számban megjelent érdekeltekkel megismertette elnök azon

1873. évi
okt 12 ik
közgyűlés

tervezeteket és előmunkálatokat, melyeket a Gerje és Perje belvizek szabályozása érdekében az ötvenes években készített és a volt m. kir. helytartóság 1861. évi 5221. sz. leiratával megerősítve társulatilag foganatosítani céloztak és figyelmébe ajánlotta az egybe gyűlt érdekelteknek, úgy a köz- mint egyes érdekek tekintetében fontos ügy újra való felkarolását.

A megjelent érdekeltek azon egy óhajástól vezetettvén, hogy a Gerje és Perje belvizek által fenyegetett árterek a vízkiöntésektől véglegesen megmentessenek, a Gerje és Perje belvizek szabályozására alakult társulatnak újra felelevenítését, újra alakulását elhatározták, oly képen, hogy a szabályozás célbavételénél azon terveket, melyek e célra 1853. és következő években Horváth és Haynald mérnökök által készítették és a helytartótanács 1861. évi 5821. sz. a. leiratával helybenhagyattak, vétessenek alapul és a szabályozási munkálatok megindítás a törvény által rendelt felszólamlási idő tekintetbe vételével foganatosítsák. Kijelenteték, hogy a szabályozás alapjául a Horváth-Haynald féle tervhez ragaszkodnak ugyan, de kívánják, hogy a terv annyiban változtassák, hogy a közös levezető csatorna építenék a tószegi tégláégetőtől a várkonyi határon Várkony községet megkerülve annak tulsó oldalán egyenes lefolyással a Tiszába. Az értekezlet kimondotta még, hogy ezen irányban készítsék terv és költségvetés, mely a Horváth-Haynald-féle tervvel lesz czélszerűség és költség szempontjából összehasonlítva.

Az alapszabályok meghatározására, illetve kidolgozására gróf Szapáry István elnöklete alatt Antos János, Harkányi Frigyes, Szodoray Elek, Neppel Ferencz és Kovács Zsigmond érdekeltek lettek megválasztva. Ezen szabályozási ügygyel közvetve egybefüggőleg a tószeg-paládicsi és várkonyi rétek szabályozásának szükségét is felemlítették és egy ezen célra külön alakulandó társulat előleges tervezetének megállapítására a fentebb megválasztott bizottság Várkony részéről Szücs Lajos és Tószeg részéről Ujházi Pál bizottsági tagokkal kibővítettet. A tetétleni birtokosok, kik a Perje szabályozás által érdekelve magukat nem tartották, még kijelentették, hogy ők a csatorna által csak annyiban vannak érdekelve, hogy az birtokaikat csak érinti és hogy annak költségeihez hozzájárulni nem akarnak.

Ezen gyűlés határozata értelmében az alapszabályok kidol-

gozásával megbizott bizottság 1874. év febr. hó 15.-én gróf Szapá-^{1874. évi} páry István elnöklete alatt megtartott ülésén bemutatta az alap-^{ütemény} szabály tervezetet, melyet a gyűlés némi változtatással a Gerje és ^{1874. évi} Perje szabályozó társulat alapszabályául elfogadott. Csizmadia ^{14-iki} Ferencz kiküldött mérnök bemutatta a Gerje és Perje közös ^{gyűlés} levezető csatorna Várkony községét megkerülő vonalrész tervezetét és költségelőirányzatát véleményes jelentésével együtt, mely szerint ezen csatornavonal a Horváth-Haynald-tervvel szemben sem előnyösnek, sem jutányosan kivihetőnek nem mutatkozik és így kimondatott, hogy ezen vonalozás teljesen mellőztetik és a társulat ragaszkodik továbbra is a Horváth-Haynald-féle 1854. évben elkészített tervekhez.

Az ártér összességére újra kimondották, hogy egyelőre az 1854. évben készített ártérfejlesztés képezi a kivetéshez a kiindulási alapot.

A közgyűlés ezután elnöklő gróf Szapáry István felszólítására elnökül megválasztotta Neppel Ferencz földbirtokos társulati tagot, gróf Szapáry István urnak pedig eddigi fáradozásáért jegyzőkönyvileg köszönetét fejezte ki, felkérvén az új elnököt, hogy az alapszabályok megerősítése és a tervek jóváhagyása iránt a szükséges lépéseket tegye meg.

A társulat legközelebbi közgyűlésén 1875. év febr. 14.-én ^{1875. évi} az elnökön kívül jelen voltak : Nagy-Kőrös város részéről : Farkas ^{február} Elek, Farkas Balázs, Kalocsa Balázs, Molnár Gedeon, Sári Gyula, Szent- ^{14-iki} péteri Károly, Vajkó Antal ; Czegléd város részéről : Bartha Ferencz, Csizmadia Ferencz, Dávid János, Dávid Sándor, Füle Pál, Herczeg Károly. Törtel község részéről : Liphay György, Policzer Mór, Zlinszky László. Tószeg község részéről : Neppel Ferencz, Ujházi Pál. T.-Várkony község részéről : Szücs Lajos. Szolnok város részéről : Hubai Ferencz. Abony város részéről : Antos János, Bajári Benjamin, Barna István, Bodor András, Bodor István, Boros Antal, Cséri Sámuel, Csicsmán János, Csizmás János, Csapó Zoltán, Dobozai István, Domonics Mihály, Egedi József, Földi József, Gálfi András, Gáspár András, Gönczöl János, Gönczöl Mihály, Greskovics János, Gufa János, Gulyás István (kis), Györe András, Györe János, Hittler Gyula, Juhász András, Kása András, K. Király János, Korcz Pál, Kostyán József, Kummer Mihály, Magyar János, Magyar Sándor, Makai Pál, Máthé József, Mészáros András, Mé-

száros István, Mészáros János, Molnár Alajos, Molnár István, Mórócz Kálmán, Nagy Mihály, Nagy Mihály (alpári), Polyák István, Retkes János, Sulyok András, Szabó Mihály, Szandi János, Szücs Antal, Sallay Ignác, Sivó Gyula, Sivó Miklós, Tóth András, Tóth István, Tóth István ifj., Varga Sándor, Veres Tihamér, Zelei József, Gajzágó Kristóf, Kovács Zsigmond. Neppel Ferenc elnök jelentette a közgyűlésnek, hogy a közm. és közl. miniszter 1875. évi január 14.-én 16061. sz. a rendeletében értesítette a vármegye útján a társulatot, hogy miután a Gerje és Perje vízszabályozó társulat alakulása már a volt magy. kir. Helytartótanácsnak 1861. évi 5821. sz. intézkedésével engedélyeztetett és ugyanazon tervek, a melyeknek helybenhagyását a közgyűlés meghagyásából kérte, a nevezett kormányzék által helybenhagyattak és ennél fogva a társulatnak és szabályozási terveinek újbóli engedélyezésére szükség nincs. Bejelentette, hogy a miniszter az alapszabályokat csekély módosítással jóváhagyta és hogy a közgyűlés által elfogadott tervhez azon feltétel mellett járul hozzá, hogy ezen levezető csatorna ott, ahol szükséges, kellő védtöltésekkel láttassék el, hogy ezáltal elháríttassék mindazon baj, mely a tószeg-várkonyi Tiszaszabályozási egyesület megalakulását akadályozta.

A közgyűlés a jelentést tudomásul véve, választmányi tagokul megválasztotta Bartha Ferenczet és Csizmadia Ferenczet (Czegléd), Sivó Gyulát és Kovács Zsigmondot (Abony), Farkas Eleket és Vajkó Antalt (Nagy-Kőrös), Beóthy Bélát (Törtel), Antos Jánost (Tószeg), Szücs Lajost (Tisza-Várkony). A közgyűlés kimondta még egyhangulag, hogy a munkálat mielőbb megkezdessék és azért megbizta a választmányt, hogy a szükséges pénzüsszeget Pestmegye közönségétől kölcsön vegye és hogy a mérnöki állásra pályázatot hirdessen.

Ezen közgyűlés után a társulat ügyei rendes választmányi 1875. évi ülésekben intéztettek el. 1875. február 20.-án tartott választmányi gyűlésen a közgyűlés meghagyása értelmében a pestmegyei inséges alaphól 50,000 frt kölcsön felvételével bizták meg elnököt. A kölcsön a munkálatokhoz képest részletekben lett volna felveendő. Részletes mérnöki tervezet elkészítésére pályázat hirdettetett ki és a tisztviselők ügyköre megszabattott.

1875. évi márczius 27-iki 1875. év márczius 27.-én tartott választmányi gyűlésen elnök bejelentette, hogy a mérnöki munkálatok elkészítésére kihir-

detett pályázatra 8 pályázó ajánkozott. A választást elhalasztották, mert a kölcsön tárgyában válasz még nem érkezett a megyétől.

1875. év márczius hó 27.-én tartott választmányi gyűlésen elnök bejelenti, hogy Pestmegye 113. sz. végzéssel az inséges alapból 10,000 frt kölcsönt utalványozott 7% kamat fizetése mellett, a mely kölcsön öt év alatt öt egyenlő részletben törlesztendő. Erre a választmány a társulati elnököt felkérte, hogy ezen kölcsönt az előleges munkálatok költségeinek fedezésére vegye fel és a pénzt addig, míg szükségeltetik, gyümölcsözőleg takarékpénztárban helyezze el. Miután a tervek elkészítésére pályázó mérnökök jártaságukat igazoló okmányaikat nem mutatták be, azért felszólították, hogy mutassák be utólag okmányaikat; és a legelőnyösebb pályázóval a szerződés megkötésére bizottság neveztetett ki.

1875. évi
márczius
27-iki
vál. ülés

Ezen ülésen felolvasták a tószegi Tiszaszabályozó társulat 1875. év márczius 22.-iki közgyűléséből kelt átiratát, melyben tudatja, hogy mint érdekelt a Gerje és Perje szabályozás költségeiben részt fog venni.

1875. április hó 18.-án tartott választmányi gyűlésen elnök előadta, hogy a megyétől felvette a 10,000 frtos kölcsönt és azt az abonyi takarékpénztárba elhelyezte. Továbbá jóváhagyták a Hutter Gyula mérnökkel kötött szerződést és a mérnök véleménye alapján elhatározták, hogy a földmunkát addig nem kezdik meg, míg a részlet terv elkészül.

1875. áp-
18-iki
vál. ülés.

1875. év augusztus hó 8-án tartott választmányi gyűlésen elnök bejelentette, hogy Hutter Gyula mérnöknek 1500 frtot kifizetett. Bemutatta továbbá a miniszteri jóváhagyási záradékkal ellátott alapszabályokat. *) Az ülésből Pestmegyének szeptember hó 15.-én visszafizetendő 2000 frt tőkét utalványozták ki.

1875. aug.
8-iki
vál. ülés.

1875. év november hó 7.-én bemutatta elnök Hutter Gyula mérnök által addig végzett tervezési munkákat, melyeket a választmány elismeréssel vett tudomásul.

1875. nov.
7-iki
vál. ülés

Ezentúl a társulat ügyei lassan haladtak és az ülések érdelemes intézkedések nélkül folytak le. Így 1875. év deczember hó 18.-án tartott választmányi ülésen a tervezési munkálatok elkészítésére a határidő márczius 15.-ig hosszabbított meg és a kölcsön után esedékes félévi kamatokot utalványozták ki.

1875
deczemb.
18-iki
vál. ülés.

*) Lásd 1. melléklet.

1876.
április
23-iki vál.
ülés.

1876. év április hó 23.-án tartott választmányi ülésen elnök bejelentette, hogy a mérnök a munkálatokkal nem készülhetett el, mert a tetétleni határt — térkép hiányában — újra fel kell neki mérni, úgy szintén a czeplédi határ térképe is nagyon hiányos, mivel a tervezés befejezésének határidejét május végéig meghosszabbították.

1876. aug.
8-iki vál.
ülés.

Végre 1876. év augusztus 8.-án tartott választmányi ülésen bemutatta az elnök az összes mérnöki munkálatokat.

Hutter tervében két célzt jelöl ki a szabályozásnál: 1) hogy mindazon területekről, melyek a Gerje-Perje belvizek árterét képezik, a kártékony vizek szabad lefolyása a Tiszába biztosítsák; 2) hogy a Tószeg-Paládics és a várkonyi Tiszarét mentesítsék. Tervében a csatornák vonalozásául a Horváth-Havnal-d-féle vonalozást a régi Krakkó medrének felhasználásával fogadta el. Hutter a Perjét illetőleg nem azt a célzt tűzte ki, hogy a mentesített területek egy alacsonyabb kulturágból egy magasabbá emeltessenek, hanem csak azon veszedelem kikerülésére törekedett, hogy minden 25—30 évben egyszer összegyülekező belvizek kártékony hatása elhárítsák, kitűzte tehát célzul azt, „hogy azon területek, melyek 1853.-ban tartósabb ideig vízzel elborítva voltak, azon esetben, ha azon körülmény ismét előjönne, az elborító viznek út nyitassák, nehogy az illető területek (szántóföldek) egy időre alacsonyabb művelési ágba essenek vissza, a többi területek pedig több ideig vízzel elborítva ne legyenek.“ Azaz másszóval a felső átvo-nuló vizek elleni árvédelmet a szomszéd területek lecsapolása nélkül tűzte ki célzul.

A csatorna fenékvonalát ehhez képest egyedül a vízvezetéshez szükséges esésre való figyelemmel állapította meg és mindenütt ott, hol ez magasabbra adódott, mint a terep színe, a fenék a kétoldali töltésekkel feltöltendő lett volna.

A fenékszélességet 2 m. rézsük 1:1-hez vette. A 1·0 m. korona szélességgel tervezett kis vezértöltések belső 1:1 rézsüje a csatorna rézsüinek padka közbeigatása nélkül közvetlen folytatását képezte volna. A terv szerint 127,730 m³ földcsatornából és 20,042 m³ anyagödörből lett volna kiásandó és a töltésbe beépítendő. A csatorna hossza 37517 m.

A Gerje csatorna és a közös levezető csatorna egyszerű kiásatással 36100 m.-re volt tervezve.

Az ülésen folytatólag bemutatja az elnök a m. kir. közm. és közl. miniszter úr 1876. évi 3698. számú leiratát, melyben a miniszter a társulatot utasította, hogy tartson ügyei érdemleges elintézésére közgyűlést; miután azonban a mérnöki munkálatból az ártérfejlesztési művelet még nem volt hitelesítve, a választmány a közgyűlést megtarthatónak még nem tartotta.

1877. év márczius hó 17.-én tartott választmányi ülésen elnök bejelenti, hogy a csatornaterveket Váلكay Imre megyei főmérnök hitelesítette. Az ártérfejlesztési műveleten nemi pótlás szükségeltetvén, annak elkészítésére a társ. mérnököt utasította. Ezek tudomásul vételével a választmány Pestmegye részére 2000 frt tőkét és 239 frt 16 kr. kamatokat kiutalt.

1878. év május 23.-án tartott választmányi gyűlésen elnök bejelenti, hogy Váلكay Imre megyei főmérnök az összes ártérfejlesztési műveletet felülvizsgálta és hitelesítette. Jelenti továbbá, hogy az 1877. évi szeptember hó 3.-án esedékessé vált 2000 frt törlesztés fizetésére a társulat elég pénzzel már nem rendelkezvén, fizetést nem teljesíthetett és ezért a további fizetést a kivetésig elhalasztotta.

1878. év augusztus hó 24.-én tartott gyűlésen elnök bemutatja Hutter Gyula mérnöknek 4703 frt 17 krról szóló számláját és a 803 frt 17 krról szóló több követelését. A választmány ezenkívül átvizsgálta a társulati számadásokat, azokat 10749 frt 50 kr. bevétellel és összesen 10026 frt 43 kr. kiadással és így 723 frt 07 kr. pénztári maradvánnyal rendben találta.

A közgyűlés határnapjául 1878. október hó 20.-át és annak tárgysorozatát következőkép állapították meg:

- a) A választmány jelentése eddigi működéséről.
- b) Az eddigi költségek fedezéséről szóló költségelőirányzati tervezet.
- c) A mérnöki tervezet feletti határozathozatal.
- d) A tisztviselők leköszönése és új tisztviselők választása.
- e) Esetleges beérkező indítványok feletti határozat.

A közgyűlést 1878. év október hó 20.-ikán Ahonyban tartották meg. Neppel Ferencz társulati elnök előadta a társulat alakulására és szervezésére vonatkozó 1873. augusztus 17. 1873. október 12. 1874. február 15. és 1875. február 14.-iki közgyűlések határozatainak főbb pontjait; bemutatja a volt közm. és

közl. minister úr 1875. év január hó 15-én 16061. sz. és az 1875. év május hó 25-iki 3676 sz. rendeletét, a melyekkel a társulat megalakulása és alapszabályai jóvá hagyattak és az alapszabályoknak a közgyűlésre vonatkozó szakaszainak felolvasását elrendelte, mire a czeglédi közalapítványi uradalom főtisztje gr. Komiss Viktor szólalt fel, tagadva, hogy az egybehívott gyülekezet közgyűlés, tagadva, hogy társulat egyáltalán létezik és hogy jogérvényes alapszabályok léteznének. Miután a tárgyhoz még többen hozászláltak, az alapszabályok 6. §-ának tartalmát elnök előszóval előadta és megmagyarázta. Hosszabb a vita után jelenlevő szavazatokat számba vették és miután az összes 10449 hold árterület felénél több 6007 hold képviselve volt, elnök a közgyűlés határozatképességét állapította meg, és a megerősített alapszabályok felolvasását elrendelte; ez azonban a czeglédi uradalmi főtiszt előbbi értelmében tett ellenzése és a vita újbóli megindulása miatt nem történhetett meg. Az elnök és rajta kívül többek így Antos János, Sivó Gyula, Marton Ferencz, Negyedi Ferencz stb. felszólaltak és bizonyították, miszerint az előbbi közgyűlések jegyzőkönyveit, a nagyméltóságú miniszterium rendeleteit és a választmány 3 éven keresztül kifejtett működését tagadni és a társulat létezését és közgyűlés megtartásának jogát, kétségbe vonni nem lehet. Molnár Gedeon ugyanezen értelemben nyilatkozott, de a kedélyek megnyugtatására indítványozta, hogy mondja ki a közgyűlés, hogy a szabályozás megindítását jelenleg nem kívánja és annak létesítését elhalasztja, azonban a költségek iránt intézkedni fog. A közgyűlés mindezekre nem hajtott, hanem a czeglédi főtiszt indítványa körül csoportosult abonvi földmives birtokosság mind zajosabbá váló nyilatkozatai és ingerült magatartása minden higgadt tanácskozást megnehezítették, és elnököt többen felszólították, hogy oszlassa fel a közgyűlést.

Elnök még minden lehető megkísért, de miután mindig csak a régi zajos nyilatkozatok ismétlődtek, Antos János indítványára, miszerint ily körülmények között minden tanácskozás lehetetlen, elnök a gyűlést oszlassa fel, belátta elnök, hogy többé tárgyilagos tanácskozás csakugyan nem lehetséges és a közgyűlést 1 óra 15 perczkor feloszlatta.

Neppel
 Ferencz
 társ elnök
 jelentése
 a köz-
 gyűlésrol

Ezen közgyűlés lefolyásáról Neppel Ferencz társulati elnök 1878. év október hó 21.-én kelt felterjesztésében jelentést tett a volt közm. és közl. minister urhoz és kerte egyszersmind minister

ő nagyméltóságát, hogy elnöki állásától mentse fel és hogy a nála lévő tervek, számadások, jegyzőkönyvek, okmányok és egyéb iratok felett rendelkezzen. Jelentette továbbá, hogy az 1875. év január hó 15.-én 16061. sz. alatt kelt magas ministeri intézkedés értelmében elkészített részletes tervekre fordított költségek folytán a társulatnak pénzübeli kötelezettségei vannak. Nevezetesen a pestmegyei inséges alappal szemben fennálló tartozásból még szeptember hó 11.-én lejárt 4000 frt és a mérnöknek jár még munkadíj fejében 813 frt.

A minister úr mielőtt más intézkedést tett volna, társulati elnököt felhívta, hogy kísérelje meg még egy közgyűlés megtartását; de társulati elnök ezen kísérletből nem várt eredményt és ezért ismételten kérte a ministert, hogy ezen gyűlésen való elnököléstől őt mentse fel.

A miniszter a társulati elnök ezen jelentésére november hó 18.-án 16500. szám alatt Pestmegye alispánjához intézett rendeletében oda utasította a társulatot, hogy tartson mielőbb egy új közgyűlést és felhívta az alispánt, hogy ezen gyűlés vezetésére egy politikai biztost küldjön ki. Kifejezte azon reményét, hogy ezen gyűlés megtartásáig a társulat elnöke tisztét megfogja tartani.

1879. év január 7.-ére össze is hívták az új közgyűlést, az érdekeltség határozatképes számban meg is jelent, de ismét eredmény nélkül kellett feloszlalni. A nagy többség lecsillapíthatlan zajongása a tárgyalást lehetetlenné tette és az elnöki széket elfoglaló politikai biztos Teszáry László főszolgabíró kénytelen volt a gyűlést feloszlalni. Ezen eredményről Pestmegye alispánja a miniszternek 1879. év január hó 13.-án 830. szám alatt kelt felterjesztésében jelentést tett és kérte, hogy a társulat ügyeinek vezetésére a miniszterium kebeléből nevezzen ki kormánybiztost, mert nem tartja lehetségesnek, hogy az érdekeltség közül kinevezendő kormánybiztos a fennforgó viszonyok közt a társulat zilált helyzetében rendet csinálhasson.

1879. jan-
-iki köz-
gyűlés
polgári
biztos ve-
zetése
alatt.

A társulat működésének második szaka eredmény nélkül záródott, mert vezetői és az ügyért lelkesedő érdekeltjei a félrevezetett többségben támogatást nem találtak.

5. A társulat működése kormánybiztosság alatt.

A társulat kebelében az előadottak szerint oly ellentétek merültek fel, a melyek annak működését teljesen megakadályozták, miért is Pestmegye alispánjának előterjesztésére és Neppel Ferencz társulati elnök kérelmére a közm. és közlekedésügyi magy. kir. minister úr 1879. évi okt. hó 11-én 1009. sz. a. kelt rendeletével Rapaics Radó akkori miniszteri titkárt nevezte ki kormánybiztosi minőséggel és állította a társulat élére, hogy a korábbi elvállalt terheknek rendezését társulati uton eszközölje és a zilált társulati ügyeket a jog és méltányosság alapján mielőbb rendezze.

A kormánybiztos kinevezésével egyidőben Pestvármegye alispánja ismételt felterjesztést intézett a ministerhez, a melyben előadta, hogy korábbi felterjesztése óta Abony, Tószeg, Törtel községekből és Czegléd városhól a belvizek miatt tömegesen érkezvén hozzá a panaszok, a helyszínét megtekintette, és ezen szemle alapján azon meggyőződésének ad kifejezést, hogy ha az ugynevezett Krakkó csatornát rendszeresen ki nem ássák és a fenntartásra folytonos gondot nem fordítanak, a vidék állandóan a legnagyobb veszélynek lesz kitéve. Jelenti, hogy 1879. évi 13010. sz. végzésével az érdekelteknek a csatorna kiásatását kilátásba helyezte, a mely alapon a két legjobban veszélyeztetett község Tószeg és Törtel a munka foganatba vételét kérte és miután szerinte a Perje vizek késedelem nélküli rendezését egy nagy vidék követeli, ismételve kérte a kormánybiztos kiküldetését. A miniszter az alispáni jelentést és a két község kérvényét a kormánybiztosnak

adta ki, hogy ezek iránt most már hatáskörében intézkedjék.

A társulat kormánybiztosa működését 1879. okt. 20.-án megkezdte és mihelyt a társulati elnöktől a vonatkozó tervezeteket és iratokat átvette, azonnal hozzá látott a társulat ügyei rendezéséhez és a szabályozás körösztülvitelének biztosításához.

Első sorban is 1879. év november 15.-én Abonyban közgyűlést tartott, a melyen hivatkozással arra, hogy a közmunka és közl. minister jóváhagyta alapszabályok a társulat czéljául a Gerje és Perje vizeknek szabályozását s a tószeg, paládics-várkonyi tiszai ártérnek a fentebb jelzett és hátulról beléje ömlő belvizektől való mentesítését tüzte ki, a közgyűlés egyhangulag kimondotta, hogy a „Gerje vizeinek természetes útoni levezetése medertisztítások és a törtel-tetétleni határban szükséges csatornázás által elősegítendő illetőleg biztosítandó ; — a Perje vizei mesterterséges csatornázás által a tószegi majorok alatt levő árok felhasználásával a Gerje medrébe levezetendők, a tószegi rétnak a Tisza elleni biztosítása valamint az egyesített Gerje és Perje vizeknek a Tószeg község határában levő kőhídtól a Tiszába leendő elvezetése pedig a tószegpaládics-várkonyi öblözet rétbirtokosainak feladatát képezi.“ — Nem kevésbé fontos a közgyűlés második határozata, a melyben a kormánybiztos előterjesztésére Czegléd város érdekeltjei gróf Korniss József mint a közalapítványi uradalom képviselője és az abonyi kisebb birtokosok kijelentik, miszerint a reájuk eső munkafeladatot természetben kívánják leszolgálni, míg ellenben az abonyi és tetétleni birtokosok, birtokuk terjedelménél fogva, Törtel és Tószeg községek pedig azon oknál fogva, hogy az 1879. évi inséges viszonyok közt legalább némi keresetforrásuk legyen, a házi kezelés melletti építkezést határozták, de a kormánybiztos azon javaslatának egyhangu elfogadásával, hogy a természetben kirovandó munka mennyiségének megállapítására a Hutter-féle ártérkimutatás lesz alapúl elfogadva, oly módon, hogy a végzendő földmunkát köbméter szerint felosztják a községek közt az ártérbe felvett holdak szerint. Miután pedig az abonyi és tetétleni nagyobb birtokosok, valamint Tószeg és Törtel községek érdekeltjei a munkának természetbeni végrehajtására nem vállalkoztak, kormánybiztos reautalt, hogy a munka azonnali megindítása végett egy kölcsön felvételére szükség leend, mert kivetéseket az ártérfejlesztés letárgyalásáig

1879. évi
nov. 15.
közgy.

eszközölni nem lehet. Felhívta az érdekeltséget, hogy nyilatkozzék, hajlandó-e egy megfelelő kölcsönösszeg felvételét megszavazni, mert ha ezt nem teszik, az 1879. évi őszi és téli hónapokban munkát végezni nem lehet, sőt beállana annak szüksége is, hogy a felsőbb területeken létesített törvénytelen és az alsó érdekeltséget veszélyeztető csatornák betömése iránt a kellő intézkedések megtessenek. A közgyűlés ezen előterjesztésre a czeplédi uradalom képviselőjének kivételével 6000 firt kölcsön felvételét megszavazta azzal, hogy az legfeljebb két év alatt visszafizetessék.

Felvetették még, hogy a Perje csatorna nem lesz képes a Sőreghről jövő vizeket is felfogni, ha azt Sőregh felé meg nem hosszabbítják.

A kormánybiztos ezen közgyűlési határozatokat megerősítette és 1879. évi XI./20.-án 11. sz. határozatával a Hutter-féle terv alapján a végzendő munka szétosztása és kijelölése iránt intézkedett; e szerint:

1. Czeplédre	3040	kat.	hold	után	111740	m ³	és	3m ³	37247	gyalogn
2. Abonyra	1219	"	"	"	44807	"	"	"	14936	"
3. Törtelre	100	"	"	"	3676	"	"	"	1225	"
4. Tetétlen	198	"	"	"	7279	"	"	"	2426	"
5. Tószegre	340	"	"	"	12498	"	"	"	4166	"

Összesen 4897 kat. hold után 180000 m³ és 3m³ 60000 gyalogn.

A munkák kiosztására következő sorrendet állapította meg: Tószeg község kapta a Gerje-Perje összekötő csatornát, ezután jött az abonyi kisbirtokosok ásandó szakasza, folytatólag az abonyi, törteli és tetétleni nagybirtokosok által ásandó rész és végül a czeplédiek része volt kijelölendő.

Intézkedett a kormánybiztos folytatólag, hogy a czeplédi határon a sőreghi határig kért csatorna ügye tanulmányoztassék és a nagymélt. közm. és közl. miniszter úrtól 6000 frtnyi, 2 év alatt visszafizetendő előleget kért, hogy a munkálat a tószegi határban még 1879. év őszén megindítható legyen.

A közmunka és közl. miniszter az 1879. évi nov. 24.-én 19671. sz. a. 7½ kamattal két év alatt visszafizetendő kölcsönt engedélyezte, mire a kormánybiztos nov. 28.-án Tószegen a munkák azonnali megindítása végett értekezletet tartott; a munka tényleges megindítása azonban 1880. évre maradt, annál is inkább, mert szüksége mutatkozott a Hutter-féle tervtől a kitűzésnél eltérni.

A kormánybiztos ez íránt a tanulmányokat megtétette és az erre vonatkozó tervet a Hutter tervvel a volt közm. és közl. miniszter úrhoz helybenhagyás végett bemutatta, de egyben intézkedett az érdekeltek sürgetésére márczius 14.-én, hogy a munka a terv szerint 2 m. fenékkal kiásva, azonnal megindíttassék.

A tószegi legelőn keresztül épített vonalrész részbeni kiépítése után, a csatorna főbb vonalrészének fent említett módozat szerinti kiépítésétől az érdekeltség visszalépett. Már 1880. évi április hó 30.-án Czegléden tartott gyűlésen, a czeglédi érdekeltség a kormánybiztost felkérték, hogy a csatorna vonalának reájok eső részét a természetbeni munka helyett készpénzfizetés mellett építhessék ki; miután azonban kormánybiztos kijelentette, hogy a czeglédiek eredeti nyilatkozata folytán nincs abban a helyzetben, hogy a kormánytól újabb előleget kérhessen a munka folytatására, a czeglédiek saját munkájuk folytatására 4000 frt felvételét határozták el. Ezen kérelem és határozat azonban ily alakban végrehajtva nem lett, mert több rendbeli akadályok miatt a munkát sehogy sem haladván, kormánybiztos 1880. év augusztus hó 28.-án Abonyban általános közgyűlést hívott egybe, a melyen egyhangulag elhatározták, hogy a természetbeni munkával felhagynak és az 1880. évi XX. t. cz. alapján engedélyezett 25 millió forintos kölcsönből 60,000 frtot felvesznek oly célból, hogy a munkálatok gyors és szakadatlan keresztülvitele biztosítva, az építési költségek fedezve és a társulatnak a multból eredő kötelességei is rendezhetők legyenek.

Ezen közgyűlésből kifolyólag a kormánybiztos a társulat első 1880. évi költségvetését megállapította, a melyben a szükséglet a 60,000 frtnyi fedezettel szemben következőleg volt feltüntetve :

1. A Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegye által 1875. év márczius 12.-én 113. sz. a. kelt közgyűlési határozattal előlegezett 10,000 frtnyi kölcsön összegből még visszatérítendő . . . 6000 frt --- kr.
 Ennek 1878. évi junius 30.-tól számítandó kamat . . . . . 1036 frt --- kr.
  2. A közm. és közl. m. kir. miniszter úr által 1878. évi 19671. sz. a. engedélyezett kölcsön és ennek kamata . . . . . 6333 frt 72 kr.
- Átvitel : 13.369 frt 72 kr.

	Áthozat:	13,369	frt	72	kr.
3.	Aközm. és közl. miniszter úr által 1880. évi 15849. sz. a. helybenhagyott terv szerinti 127730 m ³ à 18 kr. csatornából, 20042 m ³ à 40 kr. csatornázási munka költsége	30468	frt	20	kr.
4.	A csatornán építendő átjárók költsége	2000	„		kr.
5.	A kisajátítandó területek költsége	10000	„		„
6.	Társulati mérnök fizetése	1560	„		„
7.	Utazási és kezelési költségek	2602	„	08	„
	Összesen:	60000	frt		kr.

A közgyűlés határozata folytán és mert házi kezelés mellett kellő munkaerőt beállítani nem sikerült, a kormánybiztos a házi kezeléssel végzendő munkálatoktól eltekintett és csatornaásatási munkálatot Budapesten 1880. évi október hó 14.-én kötött szerződés alapján Schmoly Károly vállalkozónak adta át a tószegi határban építendő töltésnél 36 kr., egyébűtt 18 kr. egységárért. A vállalkozó az építést még 1880. év október hó 14.-én meg is kezdette; de pénzzavarok miatt nem volt képes a szerződésben elvállalt kötelességének eleget tenni a miért is kormánybiztos 1880. év szeptember hó 24.-én 274. sz. rendelettel a csatorna földmuukálatait addig is, míg a munkálat más vállalkozónak kiadható lesz, — Schmoly vállalkozó terhére — házi kezelés mellett folytatni elrendelte. Schmoly vállalkozó által teljesített munkák felvétele 1880. évi december hó 1.-én kelt 281. számú kormánybiztosi rendelet alapján lett eszközölve és vele a leszámolás keresztül vive, a mely szerint a végzett 6373·67 m³ 1274 frt 73 kr. keresetiösszeggel érvényesítettett.

Ujabb árlejtés alkalmával alkalmas vállalkozó nem jelentkezvén, a kormánybiztos az érdekeltségből alakított küldöttség meghallgatásával 1880. év december hó 27.-én kelt 329. számú rendelettel a munkálatot Klein Lipót vállalkozóra átruházta és a szerződést vele 27 kr. m³-kénti egységárral meg is kötötte. A munkálatot 1881. év január hó 7.-én átadták a vállalkozónak, ki azt nyomban meg is indította. Vállalkozó kötelezte magát a Perje csatorna kiépítésére a Hutter terve szerint és pedig a Gerje medernek a Perje csatorna alsó végétől lefelé 2·5 klm. hosszban való kitisztítására, illetve lemélyítésére és a Perje csatorna alsó szakaszának a Gerjébe való torkolatától kezdve felfelé, a tószegi, tetétleni, abo-

nyi, törteli és czeglédi határokon átvonuló egész az úgynevezett Perje laposig tervezett vonal tervszerinti kiásására. Ezen munkálat a Hutter-féle terv szerint mintegy 150,000 m³ földmozgósítást igényelt volna.

Ámde a volt közm. és közl. m. kir. miniszter úr 1880. évi 4861. sz. a. rendeletével ezen terven lényeges kifogásokat tett és annak átdolgozását elrendelte. Nevezetesen elrendelte, hogy az alsó szakaszon legalább is 0·5—0·6 m.-rel magasabbra veendőek a töltések a csatorna akkori vízszinénél is, a midőn a levezetendő víz a tiszai áradással találkozik. A fenékszélességet 2 m.-re, a csatorna és töltés közti padkát 10 m.-re, a töltéskorona szélességét 2·0 m.-re, a külső és belső rézsüt 1:2-hez állapította meg. A fenék feltöltés elmaradt, a nélkül azonban, hogy a csatorna fenéke mélyebbre helyzetetett volna, a mit az esés könnyen eszközölhetővé tett volna.

A kormánybiztos a tervet ezen rendeletre átdolgoztatta és az illetékes alispánhoz engedélyezés végett bemutatta. A volt közm. és közl. miniszter úr a tervet 1880. évi 15849. sz. rendeletével jóváhagyta. Ezen terv szerint a 150,000 m³ földmozgósítás helyett 296,763·1 m³ földmunka teljesítése vált szükségessé. Ezen többmunka és a kedvezőtlen időjárás és talajviszonyok okozták aztán, hogy a csatorna teljes befejezésére szerződésileg kikötött 100 munkanap alatt a csatorna kiépítése be nem lett fejezve, hanem ahhoz több mint kétszer annyi, majdnem háromszor annyi idő vált szükségessé.

A társulat 1880. évi működéséből fel kell még említeni, hogy a kormánybiztos 1880. évi márcz. 28.-án 75. sz. intézkedéssel az árterek osztályozására és a kivetési kulcs megállapítása céljából 1880. április 6.-ára az érdekeltég köréből kiküldött bizottsággal értekezletet tartott, a mely a Hutter-féle felvétel szerinti árterek osztályozásánál követendő elvek és eljárás megállapítására Szentmarjay Pál, Malobiczky Ferencz, Csizmadia Ferencz és Tószeg község jegyzőjéből álló bizottságot küldte ki, a mely javaslatát megtéve, a kormánybiztos a bizottság meghallgatásával egy utasítást adott ki és az osztályozás keresztülvitelét Veres Timamér, mint az alsó, Csizmadia Ferencz, mint a felső érdekelték kiküldötteiből és Csapó Zoltán általa kinevezett tagból álló bizottságra ruházta, egyben 1880. évi 160. sz. a. az átdolgozott Hutter féle ártérfejlesztés, valamint az osztályozásnál követendő elve-

keket magában foglaló iratokat, továbbá az árterületeknek osztályozott és egyéenkinti kimutatását 30 napi közszemlére tette ki, hogy a társulati teherviselésre az alapot megteremtse.

A kormánybiztos közszemle ideje alatt beérkezett felszólalások elintézésére 1881. évi január 25. és 26.-án tárgyalást tartott, a melyen kijelentette, hogy a közszemlére kitéve volt árterfelesztési munkálat csak ideiglenes természetű s hogy a legközelebbi tavasszal az árterületeket újból felvéteti, hogy azok az 1871. évi XXXIX. t. cz. határozatához képest újból kitétessenek. Erre tekintettel felhívta az érdekelteket, hogy az 1881. évi április 1.-jére a 60,000 frt után kivetett részleteket a mostani ideiglenes munkálat alapján fizessék be, a miben az összes érdekeltek megnyugodtak.

A csatornázási munka a rossz idő miatt lassan haladt — 1882. év végéig a vállalkozó összesen 141348·6 m³ földmunkát végzett a melyért 36255 frt 92 krt lett neki kifizetve.

A munkálatok még befejezve nem voltak, a mikor Rapaics Radó kormánybiztos 1881. év nov. 15.-én a 2 év leteltével bizalmi állását a volt közmunka és közl. miniszter úr rendelkezésére bocsátotta és abbeli nézetét fejezte ki, hogy a társulati ügyek vezetésére továbbra is min. biztos neveztessek ki. Mint-hogy pedig a társulati ügyek rendezése azt kívánta, hogy a miniszteri biztos minél többet a helyszinén tartózkodjék, egyéb elfoglaltságaira hivatkozással személyének mellőzésével más min. biztos kiküldetését kérte.

A volt közm. és közl. miniszter Pestvármegye alispánjának előzetes meghallgatásával 1882. év január hó 9.-én 39870. sz. a. Rapaics Radó ministeri osztálytanácsos urat saját kérelmére a társulat ügyei rendezése és sikeres vezetése körüli tevékenységeért őszinte köszönetét kifejezve a társulat kormánybiztossága alól felmentette és Dékány Mihály akkori ministeri titkár urat bizta meg a társulat vezetésével. Dékány Mihály kormánybiztos a társulati ügyek vezetését 1882. évi január 29.-én vette át.

Klein Lipót vállalkozó a munkálatot folytatta és végre 1883. október hó 10.-én teljesen befejezte. A végzett munka műszaki felülvizsgálatát 1883. év december hó 17.-én és következő napjaiban a szolnoki kir. folyammérnöki hivatal akkori főnöke Nádory Nándor kir. főmérnök teljesítette, ki is a munkálatot szorosán a terv szerint,

szerződés és feltételfüzet határozatainak, valamint a műszaki követelménynek teljesen megfelelő módon minden tekintetben kifogástalanul teljesítettnek jelentette ki. A felülvizsgálati leszámolás szerint végeztek összesen földmunkát :

a) Tószeg község, illetve házi kezelés	13341·23 m ³	=	3163	frt	85	kr.
b) Schmolly váll.	6373·67 m ³		1274	„	73	„
c) Klein „	277048·2 m ³	=	74803	„	01	„

Összesen: $296763·1 \text{ m}^3 = 79241 \text{ frt } 59 \text{ kr.}$

A kiépített Perje csatorna a peresi laposban összegyülemlő vizeket levette ugyan, de a célát teljesen nem biztosította, a mennyiben a Cserhátról a tápió-szent-márton és sőregi határon át leömlő vizeket a csatorna közvetlen nem fogta fel, és folytatógagos építkezés nélkül a tápió-szt-márton, sőreg és czeglédi határ felső része úgy a Peres lapos egy nagy része az elöntés veszélyének még mindig ki volt téve.

Említettük már, hogy a czeglédi érdekeltek kérelmére a szent-mártoni és sőregi vizek felfogására és levezetésére szolgáló terv készítése már 1880. évben lett elrendelve, — ez a terv elkészült, de Dékány Mihály kormánybiztos 1882. évi július hó 15-én 653. sz. a. a változott viszonyoknak megfelelő terv és költségvetés elkészítését rendelte el ; az így tervezett csatorna a tápió-szent-mártoni határból kiindulva a sőregi és czeglédi határon át a nagyszékben csatlakozik a Perjéhez.

A közm. és közl. minister e tervet 1883. évi 23156. sz. a. jóváhagyta és a kormánybiztos annak kiépítése iránt a szükséges lépéseket meg is tette.

Első sorban azonban a szükséges pénzt kellett hozzá beszerezni, mert a kiépített Perje csatorna létesítés költsége, már túlhaladta a társulat által felvett 60000 frtos kölcsön összegét, sőt hogy a társulat Klein vállalkozónak esedékes kereseti összegét kifizethesse, a kormánybiztos a 60000 frtos kölcsön kimerítése után a volt közm. és közl. minister úrtól 10000 azután 4000 frt előleget kért, a melyet a minister 1882. évi 14367. illetőleg 1882. évi 40418. sz. a. engedélyezett és folyósított is.

A kormánybiztos tehát a szükséges pénz beszerzése végett a társulati közgyűlést 1884. évi április hó 19-ére hívta egybe, a 1884. évi

Április
19-iki
közgyűlés

tával szemben egyhangulag a Klein vállalkozónak fizetendő mintegy 40000 frtnyi végjárandóság kielégítésére, az állami 14000 forint előleg megtérítésére, az új Perje ág 52000 frtnyi költségére, a kisajátítás 20000 frtnyi szükségletére, az ártérfejlesztésre és egyebekre összesen 140000 frt felvételét elhatározta. A kölcsön ugyanazon év július 3.-án lett folyósítva.

A szükséges tőke rendelkezésre állván, a kormánybiztos a felső Perje csatorna kiépítésének biztosítása céljából pályázatot hirdetett és a beérkezett 8 ajánlat közül a legolcsóbb ajánlattevőkkel — Szücs Neczko Sándor és Török Antal társvállalkozókkal 1884. aug. hó 16.-án Budapesten megkötötte az építési szerződést, a melynek rendelkezései szerint vállalkozók kötelezték magukat a 109419 m³-re előirányzott munkát 80 nap alatt 25 kr. egységár mellett végezni.

Meginditották a munkát aug. 23.-án és kedvező időjárás és munkásbőség mellett 1884. év november hó 29.-én már be is fejezték. A munkálat fölülvizsgálatát a volt közm. és közl. minister 1885. évi 14748. sz. rendeletére Nádory Nándor kir. főmérnök eszközölte és a csatornát terv szerint, kifogástalanul kiépítve találta. E szerint a Perje csatorna felső szakaszán végzett 100112 m³ földmozgósítás 24949 frt 74 kr. költségbe került.

A csatorna fölé 13 darab fahíd lett vállalat útján építve ezek összköltsége 2557 frt 46 kr.

Ezen csatorna létesítésével a majdnem félszázadig huzódó Perje ügyét a felszíni vizek levezetését illetőleg megoldották.

Mint már a 36 oldalon említettük Rapaics Radó kormánybiztos 1881. év január hó 25.—26.-én tartott felszólamlási tárgyaláson kijelentette, hogy a Hutter-féle ártérfejlesztés alapján a kivetések csak ideiglenesek és az árterületet újból fel fogja vétetni. Ezen kijelentésnek eleget téve, kormánybiztos még ugyanazon évben 446. sz. intézkedéssel Malobiczky Ferencz magánmérnök, Somogyi Károly Nagy-Kőrös város mérnöke, Csizmadia Ferencz Czegléd város mérnöke és Gerhárd Sándor társulati mérnök kinevezésével megalakította a bizottságot, mely hivatva volt az ártérfejlesztés alapjául szolgáló viz nagasságokat kipuhatolni és fixirozni.

A bizottság működését már 1881. év június hó 8.-án meg is kezdte és megállapította a sőregi- és tápió-szt-mártoni határok szélén, valamint a Perjés lapon, a Nagyszéken és a varjasokon a vizmagasságokat, 1882. év szeptember hóban pedig megállapította az

abony és tószegi határookban a nagyvíz magasságokat és az összes határookban kipuhította a 10 éven alóli vízszíneket, úgy a mint azt a Veres, Csizmadia és Csapó urakból álló bizottság annak idején javaslatba hozta.

A kormánybiztos még a bizottság működésének megkezdése előtt pályázatot hirdetett az árfejlesztés kiviteli munkálatára, és a pályázatra beérkezett 2 ajánlat közt a szerződést Breuer Ignác mérnökkel 1881. év december hó 15.-én megkötötte. Breuer tartozott a Gerje és Perje vízszabályozó társulat területén a Perje csatorna árterületének műszaki fejlesztését végezni és azt berajzolni az 1'' 100° nagyságu térképekbe, az árterületeket 1200 □-öles holdokban kiszámítani, azt birtokrészlet és telekkönyvi birtokosok szerint kimutatni és az egyes területek osztályozását is elvégezni. E mellett a munkálatot 1882. év június hó 25.-ig teljesen befejezni és a társulatnak rendelkezésére bocsátani tartozott.

A társulat tartozott a szükséges térképeket beszerezni és minden kitüntetett 1200 □-öles hold ártérfejlesztésért 48 kr-ért, és minden hold felvételeért, ott hol térképek nem léteznének, még külön 20 kr-ét fizetni. Vállalkozó az ártérfejlesztési munkálatokhoz 1881-ben hozzá fogott ugyan, de lassan haladt és több akadály miatt azt csak 1884. évben fejezte be.

Az ártérfejlesztést kormánybiztos kérelmére a közm. és közl. m. kir. ministerium 1884. évi december hó 3.-án 44595. számú rendeletére, Nádory Nándor kir. főmérnök 1885. év aprilis hó 27.-én és következő napjaiban felülvizsgálta, eredményében dicséretre méltó pontossággal és szakértelemmel összállítottnak találta, és a vállalkozó összes járandóságát 8904 frt 96 kr-ban megállapította.

A kész ártérfejlesztési munkálat azonban nem volt alkalmas a kivetések eszközzésére, mivel a térképezéshez a régi tagosítási térképek lettek felhasználva és így a telekkönyvben az egyes parcellák osztályozása kitüntethető nem volt. Mielőtt tehát vállalkozótól a művelet át lett volna véve, oda utasította őt Dékány kormánybiztos úr, hogy az árterületet a kataszteri kisebbitett térképre dolgozza át és készítsen új telekkönyvet, mely a kataszteri telekkönyvvel parcella számra és osztályozásra nézve egyezzen. Ezen munkálat Háy Mór társulati mérnök felügyelete és közbejöttével 1885. év végéig el is készült, midőn is az ártérfejlesztési munkálatok vállalkozótól át is lettek véve. Miután az ártérfej-

lesztés a legutolsó birtoklásnak megfelelően átalakított volt, Dékány kormánybiztos úr az ártérfejlesztést az 1884. XIV. t.-cz. 13. § értelmében közszemlére kitétette az 1887. év május hó 13-án 884. számú intézkedéssel és kimondotta, hogy az árterület a kataszterben megállapított osztályozás szerint osztályoztatik, kivetési kulcsul pedig a kataszteri tiszta jövedelem állapittatik meg, fenntartotta azonban, hogy tekintettel arra, hogy a szabályozási munkálatok következtében az árterület — legalább egy részében — változni, illetve javulni fog, fenntartatik a társulat azon joga, hogy ezen területeket annak idején újból osztályozza és ezekre nézve a kivetési kulcsot is megváltoztathassa.

Az ártérfejlesztési és osztályozási műveletet a kormánybiztos 1887. év május 13.-án 884. sz. határozatával kitette közszemlére.

Az ártérfejlesztés ellen 500 érdekeltnél több adta be felebbezését, melynek elintézésére kormánybiztos egy 5 tagu bizottságot nevezett ki, mely bizottság minden egyes felebbező birtokát a helyszínén megtekintve, felebbezőket kérelmükkel elutasította.

A bizottság ezen határozata ellen beadott fellebbezéseket Pest-Pilis-Soltm. alispánja, mint másodfokú hatóság 1888. év 1830. sz. határozatával elutasítván az ártérfejlesztés és osztályozás jogerőre emelkedett.

A Perje csatorna kiásatás idejének első részében a Gerje völgy rendezés ügye nem haladt előre. A Perje ügyének rendezésével a Gerje völgy ügyét sem tévesztette a kormánybiztos szem előtt és 1885. évben a társulati mérnök készítette a Gerje szabályozására vonatkozólag részletes tervet és költségelőirányzatot, melynek megismertetésére kormánybiztos 1886. évi decz. hó 14.-én Czeglédre a Gerje érdekeltiséget meghívta.

Ezen terv a Gerje csatorna töltések közti vezetésével a völgy teljes ármentesítését czélozta.

A megjelent kis számú érdekeltiség a szabályozást szükségesnek és kívánatosnak tartotta ugyan, de miután az érdekeltiség zöme a szabályozás iránt közönyös magatartást tanusított, kormánybiztos az ügy további fejlődését bevarandó, egyelőre a szabályozás iránt intézkedéseket nem tett.

A Perje csatorna és hidak építése és az ártérfejlesztés költsége kimerítették a társulat pénztárát, úgy hogy a Perje csa-

torna által elfoglalt területek kisajátítására a kölcsönpénzből elegendő összeg nem maradt, miért is az ártérfejlesztés jogerőssé emelkedése után a társulat kormánybiztosa 1888. és 1890—1891. években a társulat kiadásait a legcsekélyebb fenntartás és kezelés költségeire szorította, hogy az évi kivetésekből megtakarított összegből a kisajátítás lebonyolítható legyen.

1889. évben a társulati működésnek egy újabb korszaka köszöntött be, a mikor a közm. és közl. ministerium és a földmivvelésügyi ministerium új beosztással történt szervezése folytán a vizszabályozások ügye a földmivvelésügyi ministeriumba soroltatott be és a pénzpiacz helyzete a társulat pénzügyi kibontakozását tette lehetővé.

A földmivvelésügyi minister úr már 1890. évi januárhó 11.-én 984. sz. rendelettel a Gerjére nézve egy új, gazdaságosabb terv elkészítését elrendelte azzal, hogy egyidejüleg tanulmányozandó lenne, hogy mikép vezetessék a Gerje és Perje egyesített vize egyenesen a Tiszába. Elrendelte továbbá a Perje csatorna mélyítés tervének készítését is, mert levezette ugyan a felszíni vizeket, de a csatorna magas fenekével sem a talaj gazdasági lecsapolását, sem a távolabb fekvő laposok lecsapolását mellécsatornákkal lehetővé nem tette.

Ezzel a Perje menti területek teljes lecsapolása és a Gerje rendezés ügye ismét előtérbe lépett, annál is inkább, mert a Perje csatorna jelzett kiépítésének befejezte után a mellécsatornák kérdése is felmerült, miután az alacsony fekvő területekről a hó és esővizet levezetni nem lehetett. A kormánybiztos még 1888. évben elkészítette a bessenyői, vizjárasi és peresi nedves dülők lecsapoló csatornák tervét. Ezen csatornák tervezésénél még jobban ki-tünt, hogy a Perje főcsatorna fenékmélysége mellett a mellékvizek abba lecsapolást nem nyerhetnek.

A mellécsatornák létesítésének szükségén kívül a Perje főcsatorna építése alkalmával elfoglalt területek kártalanításának kérdése is megoldást és lebonyolítást igényelt.

E célra 1891. év elején az 1891. költségvetés szerint már 12000 frt-nyi pénzüsszeg volt ugyan a társulat pénztárába összegyűjtve, de kivetés útján a szükséges pénzüsszegek beszerzése egyrészt lassan vitt volna eredményre, másrészt pedig a terheket több éven át jelentékenyen emelte volna, azért Dékány Mihály kor-

mánybiztos a szükséges pénzüsszegeket a társulat kölcsöneinek az 1889. évi XXX. t. cz. alapján nyújtott földhitelintézeti kölcsönre való convertálása útján tervezte beszerezni akként, hogy az évi kivetés nem emelkedett volna

1890. aug
31-iki
közgyül.

Dékány Mihály kormánybiztos a convertálás keresztülvitele esélyéből 1890. év augusztus 21.-én Abonyba közgyűlést hívott össze, hol a convertálás előnyeit ismertetve, a convertálás keresztülvitelét a következő módon ajánlotta: „A magyar földhitelintézettől felveendő lenne 252,631 frt 57 kr. névértékű kölcsön, melyből 93 frt 75 kr. árfolyam mellett 236,842 frt 09 kr. készpénz folyt volna be a társulati pénztárba, a melyből a tartalékalapba helyezendő 10%, azaz 23,684 frt 21 kr. biztosíték levonása után maradt volna 213,157 frt 88 kr. Ezen összegből a tiszai kölcsön alapnak visszafizetendő lett volna 1890. évi okt. 1.-én 193.134 frt 86 kr., maradna a társulatnak 20,023 frt 02 kr., mihez a tiszai alaphoz visszajáró 12,000 frt tartalékalapot hozzáadva, maradt volna a társulatnak rendelkezésére 32,023 frt 02 kr. készpénz. A 252.631 frt 57 kr. névértékű kölcsön után a magyar földhitelintézetnek fizetendő tőke és kamattörlesztési járulék évenként 12.000 frt lett volna. A földhitelintézet a 23,684 frt 21 kr. biztosíték után fizetett volna a társulatnak 4% kamat fejében évenként 947 frt 36 krt és így évenként 947 frt 36 kr. megtakarítást értek volna el.

A kormánybiztos ezen javaslatát azonban a többség nem fogadta el és így a közgyűlés eredmény nélkül záródott.

Fel kell itt említeni, hogy Dékány kormánybiztos a közgyűlésen mutatkozó áramlatnak megfelelően, 1890. évi november 29.-én előterjesztést tett a minister úrnak a társulat autonomiájának helyreállítása iránt. A minister e javaslatot elfogadta és 1890. évi december hó 31.-én 72,985. sz. rendelettel intézkedett, hogy az autonom szervezkedés módozatainak megállapítása végett az érdekeltég előbb saját körében megtartandó értekezletre, azután közgyűlésre hívassék össze. A kormánybiztos felhívta ez alapon 1891. évi április 9.-én 1060. sz. a. az érdekeltet, hogy maguk közt értekezletet tartsanak a tartandó alakuló közgyűlés előkészítése végett. Ezen felhívásra az abonyi, tószegi és törteli érdekelték 1891. június 12.-én tartott értekezletből folyólag a földművelési ministert egyhangúlag felkérték, hogy a társulat ügyeinek rendezéséig a ministeri biz-

tosi intézményt tartsa fenn és Dékány Mihály osztály-tanácsos iránt bizalmukat kifejezve, annak további működését kikérték.

Ugyanilyen irányu átiratot intézett a vallás- és közoktatásügyi minister úr is a földmivelésügyi minister úrhoz, a melyek folytán a társulat vezetésében változás be nem állott.

Az 1891. évben a társulati működés a társulati csatorna és hidak fenntartásán kívül a Gerje szabályozási terv és a Gerje és Perje egyesített vizeinek levezető csatornájának, valamint a földmivelésügyi minister úr 1890. év 5981. számú rendelete folytán a Perje csatorna fenekének legalább egy m.-rel történendő lemélyítésére vonatkozó felvételek és tervezetek elkészítésére szorított.

A terveket a min. biztos a földmivelésügyi minister úrnak bemutatta, ki is azokat 1891. évi 18684. sz. a. kivitelre alkalmasnak találta és felhívta a min. biztost, hogy azok kivételére a hatósági engedélyt szerezzé meg.

1892. évben a társulat vezetésében változás állott be. Dékány Mihály min. osztálytanácsos miniszteri biztos makacs természetű betegsége okából előterjesztett kérelme folytán gróf Bethlen András földmivelésügyi minister úr 1892. év április hó 30.-án kelt 21892 sz. rendeletével intézkedett, hogy a társulathoz elfoglalt ministeri biztosi állásban Dékány Mihály ministeri biztost további rendelkezésig Faragó Lipót műszaki tanácsos helyettesítse és a ministeri biztosi teendőket saját felelősségére ideiglenesen ellássa.

Faragó Lipót műszaki tanácsos mielőtt megbízásából kifolyólag a társulat költségelőirányzatában kilátásba helyezett társulati ügyek megoldása iránt a szükséges intézkedéseket megtette volna, a társulat tagjaiból egy ad hoc bizottságot hívott össze 1892. év június hó 28.-ára Abonyba. Ezen bizottsági ülésen jelen voltak elnöklő Faragó Lipót műszaki tanácsoson kívül, Nagy Ödön kir. főmérnök, ministeri megbizott, Teszár László, Gulner Gyula, Martinovich Gyula, mint a közalapítványi uradalom megbizottja; Schlesinger Sámuel, Jalsoviczky Sándor, Háy Károly, Komáromi József mint az abonyi kisbirtokosok képviselője, Pokorny Frigyes mint gr. Vigyázó Sándor megbizottja, ifj. Aranyi Sándor a történelmi kisbirtokosok képviselője, Antal Ferencz, Herczeg Károly ártéri birtokosok és Háy Mór társulati mérnök.

Az ülés megnyitása után elnöklő Faragó Lipót reáutalt,

1892. évi
jun. 28 -i
ad hoc
bizottság
ülése.

hogy miután Dékány Mihály ministeri biztos betegsége miatt hosszabb szabadságot élvez, nehogy ezen idő alatt a társulati ügyek elintézése késedelmet szenvedjen, a földművelésügyi m. kir. minister ő nagyméltósága őt bizta meg a társulati ügyek vezetésével és ebbeli minőségében szükségesnek látta, hogy az 1892. évi költségvetés keretén belül végzendő teendők iránti intézkedés előtt a bizottság tájékoztatása után teendő intézkedéseikhez véleményüket kikérhesse és azok figyelembe vételével intézhesse el a társulat ügyeit. Előadta továbbá, hogy a minister úr ő nagyméltóságát kérni fogja, hogy az 1885. évi XXIII. t. cz. 124. §. rendelkezéséhez képest a ministeri biztos mellé a véleményező bizottságot szervezze.

A társulat vagyoni állásának ismertetésére bemutatja 1892. évi június hó 10.-iki állást; volt:

Készpénz	22384	frt	86	½	kr.
Hátralék és kivetés	7328	„	87	„	„

Vagyon : 29713 frt 73½ kr.

és kilátásba helyezte, hogy a multa nézve a társulati számadásokat az 1893. évre készítendő költségvetés megállapítása végett összehívandó bizottsági ülésben be fogja mutatni az érdekeltek tájékoztatása végett. Ismertette azon teendőket, melyek megkezdése sürgős, bemutatja azon terveket, melyek az 1888. évi 8826. számú ministeri rendelet folytán el lettek készítve és megemlíti, hogy a társulat utasítva lett a töltéseknek az 1888. évi árvíz fölé 1 m.-rel való emelésére. Ugyancsak bemutatja az 1890. évi 984. sz. ministeri rendelet folytán a Gerje gazdasági lecsapolására és a Gerje és Perje közös vizeinek a Tiszába való levezetésére készített terveket. Említést tesz az 1890. évi 5981. sz. ministeri rendelet folytán a Perje csatorna átalakítása céljából készített tervezetről. Előadja, hogy mindezek közt a legsürgösebb teendő, a Perje csatornát lemélyíteni azon szakaszokon alulról felfelé haladva, a hol azt a mellécsatornák miatt okvetlenül keresztül kell vinni. Azután sorba veendő a vizjárasi, besnyői, a peresi és cigányszéki mellécsatornák építése.

Előadta ministeri biztos továbbá, hogy a Perje csatorna részére 1881.—1884. években elfoglalt területek legnagyobb része még nincs kártalanítva, bár a kisajátítási jogot a kereskedelmi minister megadta. Erre a költségvetés szerint csak 14,000 frt fe-

dezet van ugyan, de azért ajánlja, hogy a kisajátítás keresztülvi-tele — a területek elfoglalása rendjében — mielőbb megkezdődjék, hogy a kamat felszaporodásának lehetőleg eleje vétessék. Mindezen előterjesztéshez az ad hoc bizottság tagjai hozzájárultak. Még ugyanazon 1892.-ik évben a főcsatorna a 67. sz. szelvénytől a 149. sz. szelvényig a tószegi,- abonyi határookban és a czeplédi hatá-
ban a 280.—327·7 sz. szelvényig le lett mélyítve, 34303,4 m³ föld-
mozdítással 6592 frt 46 kr. költséggel. Ugyancsak az 1888. évi
8826. sz. ministeri rendelet értelmében megmagasították a tószegi
határban a töltések. — 2644 m³ földmozgósítás 397 frt 78 kr.
költséggel.

A Perje csatorna lemélyítése lehetővé tette, hogy a czeplé-
di határban a peresi mellécsatorna 7310·3 m³ földmozgósítással,
3 drb fahid építésével, 1375 frt 74 kr. költséggel és a cigány-
széki mellécsatorna 12729 m³ földmozgósítással 1443 frt 33 kr.
költséggel létesíttessék. Ezen mellécsatornákhöz a területet a min.
biztos úr irányzó kezdeményezésére legnagyobb részben a birto-
kosok ingyen engedték át a csatorna céljaira.

Fel kell itt emliteni, hogy a min. biztos előterjesztésére
minister úr megalakította a véleményező bizottságot és 60978 sz.
a. annak tagjaiul kinevezte: Gulner Gyula, Molnár Gedeon, Fáy
Halász Gedeon, gróf Szapáry Frigyes, Háy Károly, Schlesinger
Sámuel, Harkányi János, Gubody Ferencz, Teszáry László, Ka-
kass Kálmán, Neppel Ferencz, Antal Ferencz és Beóthy Béla ár-
téri birtokos urakat.

A min. biztos a társulat ügyeit ezentúl a véleményező
bizottság meghallgatásával intézte.

Az 1893. év a társulatra kedvezőtlenül köszöntött be, mert
a hóolvadás rohamos tavaszi vízlevonulást eredményezett, úgy,
hogy bár a csatornából az egész vonalon a hó ki lett takarítva,
helyenkint kisebb gátszakadások voltak, sőt helyenkint csak nyul-
gáttakkal lehetett a gátak túlömlését megakadályozni.

Az árvíz lezajlása után márczius 23.-án tartotta a vélemé-
nyező bizottság Faragó Lipót műszaki tanácsos ministeri biztos
elnöklete alatt első gyűlését, a melyen jelen voltak elnöklő minis-
teri biztoson kívül: Nagy Ödön kir. főmérnök ministeri megbízott,
Gulner Gyula, Molnár Gedeon, Fáy Halász Gedeon, gróf Szapáry
Frigyes, Háy Károly, Schlesinger Sámuel, Harkányi János, Gubody
gyűlés.

Ferencz, Teszáry László és Antal Ferencz véleményező bizottsági tagok.

A gyűlésen ministeri biztos jelentést téve, ismerteti a tavaszi árvíz lezajlását, előadván, hogy a védekezés a társulat pénzügyi helyzetéhez képest sok költséggel járt, hóhányás és védekezés összesen 2353 frt 60 krba került; ismerteti a társulat 1892. évi működését. Bemutatja az 1892. évi zárszámadásokat és kérelmére a bizottság három tagot, nevezetesen Gulner Gyula, Fáy Halász Gedeon és Schlesinger Sámuel bizottsági tagokat küldte ki a számadások átvizsgálására. Bemutatja ministeri biztos az 1893. évi költségelőirányzatot. Az 1893. évi munka programm megállapittatik. Bemutatja a Gerje és Perje társulat műszaki ügyeinek és alapszabályszerűen elvállalt feladatának végbefejezésére készített tervet, a melynek készítését a földmivelésügyi minister 1890. évi 984. számú leiratával elrendelte. — Ezen terv szerint a Perje és Gerje völgyek vize a tószegi és tiszavárkonyi réten át nyílt csatorna segélyével a Tiszába fog vezetetni, mi által a Tiszarét nemcsak a Gerje és Perje vizeitől, hanem a Tisza lepadása után rendszeren hátramaradó vizektől is meg lesz szabadítva.

A társulati alapszabályoknak a társulat célját rendező azon pontja, mely kimondja, hogy a társulat tartozik a tószeg-paládicsi, várkonyi tiszai ártért ezen hátulról beléje ömlő belvizeitől megszabadítani, különbözően értelmeztetik. A bemutatott terv megoldása megfelel ugyan ezen kötelezettségnek, de véleménye szerint a sok előző magyarázattal szemben a kérdést félremagyarázhatatlanul tisztázni kell, a mi nézete szerint csakis a terv hatósági engedélyezésével kapcsolatban történhetik; kijelentette, hogy a tervet minden további tárgyalás és végleges megállapodás előtt engedélyezés végett a hatósághoz be fogja adni, hogy az engedélyezéskor kimondott kötelezettség ismeretével az érdekeltek a költségek iránt félremagyarázhatatlanul tájékoztathatók legyenek. A Perje csatorna által elfoglalt területtől még 141 hold 437/1600 □" nem lévén kártalanítva, a kisajátítási költsége 10 évi kamattal együtt 35 egész 45000 frtra tehető. Az 1893. évi költségelőirányzat szerint 15,500 frt áll kisajátítási célokra a társulat rendelkezésére, úgy hogy a hiány 20—30000 frtra tehető a szerint, amint előnyösebb, vagy terhesebb feltételek mellett sikerül a kártalanítási összeget megállapítani. A bizottság, hogy a kártalaní-

tási eljárás mielőbb megindíttassék, elhatározta és a ministeri biztos előterjesztésére a megindítandó eljáráshoz a bizottság két tagját, Teszary László és Gulner Gyula urakat küldte ki a Tószeg és Abonyban megindítandó tárgyalásokon való részvételre.

Előadja azonban, hogy a kisajátításra szükséges összegeket és a főcsatorna teljes lemélyítésére és egyéb munkálatokhoz szükséges összegeket beszerezhesse a nélkül, hogy az ártérbirtokosokra nagyobb megterheltetést kelljen róni, az egyedüli mód a társulat 6% kölcsönének olcsóbb kölcsönrel történő convertálása, mi által az évi 12000 firnyi annuitás megtartása mellett nagyobb összeg vehető kölcsön. A conversió előkészítése végett ministeri biztos több pénzintézettel lépett összeköttetésbe. Több ajánlat érkezett be, melyek közül a magyar jelzálog hitelbank ajánlatát tartja a legkedvezőbbnek.

A véleményező bizottság a conversióra az első hazai takarékpénztár, a magyar kereskedelmi bank, a földhitelintézet és a jelzálog hitelbank által beadott ajánlatokat áttanulmányozva az előterjesztéshez hozzájárult miért is a conversió körösztülviteléhez a közgyűlés mielőbbi összehívását véleményezték.

Ministeri biztos bejelenti továbbá, hogy az érdekelttség állandó panaszát képezte, hogy Tápió-Szent-Márton és Sőreg árterei a társulat kötelékébe bevonva eddig még nincsenek. A tavaszi árviz lezajlása után felkérte az illetékes főszolgabíró urat, hogy a volt árviz magasságát a közm. és közl. minister 1896. évi 6005. sz. rendelete értelmében megállapíttassa. A kecskeméti felsőjárás főszolgabírájának elnöklete alatt a tápió-szt-mártoni és sőregi határookban az árviz színeket megállapították és ezen adatok alapján az ártérfejlesztést ezen határookban eszközöltetni fogja.

A bizottság ministeri biztos előterjesztésére több panaszos kérvényt tárgyalt, a melyekben az ártéri adó kivetési kulcsának megváltoztatását kérik. Ezekkel kapcsolatban elnök kijelentvén, hogy azon esetben ha a véleményező bizottság a beadványokban hangoztatott panaszokat magukévá teszik, nem zárkózik el ezen kérdés érdemleges tárgyalása elől, új osztályozást fog elrendelni és a törvény értelmében egy legalább 11 tagu bizottságot fogna az érdekelttség sorából kinevezni az osztályozás keresztülvitelére; a bizottság az új osztályozás iránti intézkedések megtételét véleményezte.

1893 évi
április
30-án tar-
tott köz-
gyűlés.

A közgyűlés 1893-ik év április hó 30.-án Abonyban meg is tartatott, nagyszámu érdekeltség jelenlétében, a melyen elnök a tárgysorozat szerint előterjeszti a convertálás szükségét, miáltal a társulat rendelkezésére fog oly összeg állani melylyel terhes tartozásaitól megszabadulhat. Elmondja, hogy több pénzintézet adott be ajánlatot, melyek közül a társulat céljainak a véleményező bizottság véleménye szerint „a magyar jelzálog hitelbank“ ajánlata felel meg leginkább. Ezen ajánlat szerint a 96 frt leszámolási árfolyam mellett 4-%os kötvényekben adandó kölcsön 50 év alatt évi 4.90 kamat és tőketörlesztési hányaddal félévi előleges részletekben törlesztendő. A készpénzben kifizetendő kölcsönösszeg után évi járadék 5.1-%. Előleges egy évi felmondás után bármikor visszafizethető a kölcsön. A conversio folytán a társulat szabad rendelkezésére 42407 fit 54 kr. marad a 12,000 frt annuitás megtartása mellett. Ezen új kölcsönből elsősorban a tiszai alappal szemben fennálló tartozás törlesztendő, míg a fennmaradó összeg a társulat függőben lévő kisajátítási kártalanítás körösztűlvitelére a csatorna mélyítésére és egyéb munkákra lesz fordítva.

Rövid eszmecsere után elrendelt szavazásnál a közgyűlés 329 szavazat ellenében 1001 szavazattal a 244500 frt új kölcsön felvételével az előterjesztést elfogadta.

A tárgysorozat szerint a ministeri biztos előterjesztésére a közgyűlés az alapszabályok 5., 9. és 10. szakaszainak változtatását egyhangulag megszavazta.

A közgyűlés határozatához képest a kölcsön felvétele és az alapszabályok megváltoztatása iránti határozatok kormányhatalósági jóváhagyása iránti lépéseket megtette. A földmivelésügyi minister úr a kölcsön felvételét 1893. évi 36915. sz. a. engedélyezte, az alapszabálymódosítást 1893. évi 44518. sz. a. jóváhagyta.

Az év folyama alatt bevégeztettek a tápió-szt-mártoni és tószegi ártérfejlesztés külső munkálatai.

A főcsatorna mélyítési munkálata folytatva lett 14800. sz.-tól 16800. sz.-ig, 5164 m³ földmozgósítással és 1261 frt 64 kr. költséggel. A tavaszi árviz által megrongált töltések ki lettek javítva, ki lett ásva a czeglédi határban a csernus dülői mellécsatorna legnagyobb része 781 m³ földmozgósítással, 200 frt 37 kr. összköltséggel. Ki lett építve a vizjárás-besnyői mellécsatorna alsó

szakasza 28183 m² földmozgósítással 4154 frt 88 kr. költséggel hidakra, zsilipekre és különfélékre kiadatott 2056 frt 99 kr.

A kisajátítási eljárás megindított és Tószeg, Abony, Törtel, Tetétlen és Besenyő határában legnagyobbbrészt egyezséggel végződött. November hó 17-én tartott véleményező bizottsági gyűlésen elnöklő ministeri biztos jelenti, hogy Neppel Ferencz a véleményező bizottság tagságáról lemondott; helyébe Ruth József tószegi jegyző ajánltatott nevezésre, előadja továbbá, hogy az adó visszatérítés végett a Pénzügyministeriumnál a lépéseket megtette, de eredménytelenül, mert felterjesztésére 1893. évi 59247. sz. a. leirattal értesítették, hogy a területek kataszteri osztályba sorozása akkor történt, mikor még a társulat csatornái nem voltak készen és akkor még a szándékolt talajjavítás észlelhető nem volt és így adóvisszatérítés nem jár. Bejelenti, hogy az új osztályozás iránti eljárást megindította, az új osztályozásra vonatkozó határozatát az alapszabályok értelmében közölte és megalakította az 1884. évi XIV. t.-cz. határozata értelmében a bizottságot. A bizottságot alakulásra nem hívta még össze, mert a közalapítványi uradalom az osztályozás iránti határozatot megfelelőbezte.

Ismertetve elnök 1893. évben végzett munkákat, folytatólag jelenti, hogy a régi kölcsön conversióját a közgyűlési határozat alapján végrehajtotta.

A számvizsgáló bizottság elnökének Gulner Gyula jelentésére a bizottság az 1892. évi számadásait megvizsgálta és azokat rendben találta.

A véleményező bizottság tárgyalta és megállapította az évi költségelőirányzatot és a számvizsgáló bizottság tagjaiul a földmívelési minister ur 1893. évi 15304. sz. rendeletének felolvasása után 2 évi működési időre Komáromi József, Tallós Jenő és Richter Áron egyhangulag megválasztottak.

1894. évben a társulat működését akadálytalanul folytatta.

A földmívelésügyi minister ur 1894. év május hó 23-án 10193. sz. a. Dékány Mihály ministeri osztálytanácsost — saját kérelmére — a társulatnál viselt ministeri biztos állásától a társulat érdekében évek óta kifejtett buzgó és érdemleges tevékenységének elismerése és köszönete kifejezésével felmentette, és a társulat ministeri biztosául Faragó Lipót műszaki tanácsost nevezte ki.

A társulat 1894. évi működéséből felemlitendő, hogy tavaszi árvédelemre szükség nem volt.

Az osztályozó bizottság miután a földmivelésügyi minister 1893. évi 74958 sz. a. a közalapítványi uradalom felebbezését elutasította, működését megkezdte és márczius hó 19-én és október hó 24-én ülésezett.

A társulat befejezte az 1893. évben megkezdett csernusdülői mellékcatornát 132 m³ földmozgósítás 14 frt 60 kr. költséggel. A csatorna létesítés összköltsége 215 frt 97 kr. volt. A vízjárás-besnyői mellékcatornán végeztetett folytatólagos 1940 fmtr. hosszban 8580 m³ földmozgósítás, építettett 3 drb új fahíd és 2 drb vascőzsilip 2562 frt 93 kr. összköltséggel.

A Perje csatorna folytatólagosan 6200 fmtr. hosszban lett lemélyítve. Végeztetett 9487 m³ földmozgósítás. A töltésben elhelyeztetett 1 drb vascőzsilip 1750 frt 17 kr. összköltséggel. Ezen kívül a czeplédi nagyszékben egy gátórlak 986 frt 39 kr. költséggel épült. A törteli-ut menti mellékcatornából 480 fmtr. 1553 m³ földmozgósítással 329 frt 93 kr. költséggel épült ki.

A társulat 1894. évi működéséről jelenthető még, hogy a ministeri biztos 74 sz. határozatával a tápió-szt-mártoni és sőregi, valamint a czeplédi csernusdülői ártérfejlesztést elrendelte. A határozat az év folyama alatt jogerőre emelkedett.

A vél. bizottság 1894. év október hó 24-én tartott ülést, a melyen a földmivelésügyi m. kir. minister ő nagyméltósága május hó 23-án 10193. számú rendeletének felolvasása után a véleményező bizottság egyhangulag kimondotta, hogy elismerését és köszönetét fejezi ki Dékány Mihály ministeri osztálytanácsos urnak a társulat érdekében kifejtett buzgó és eredménydus tevékenységéért és ennek tolmácsolására min. biztost felkéri.

Felemlitendő ezen ülésen tárgyalatkból a tápió-szt-mártoni és sőregi ártérfejlesztés ügye, a mely be lett fejezve és a műszaki felülvizsgálat el lett rendelve; a Gerje rendezés céljából a tervek be vannak adva hatósági tárgyalás végett. Felolvasták a számvizsgáló bizottság jelentését az 1893. évi számadások átvizsgálásáról és tárgyalták az 1895. évi költségelőirányzatot.

1895. év erős és költséges árvédelemmel kezdődött.

A csatornából a havat két izben is ki kellett tisztítani. Az olvadás beálltával a Cserhátrol lerohanó viz ellen csak nagy erő-

feszítéssel és kiterjedt védekezéssel lehetett az árteret elöntéstől megóvni. Ezen tavaszi árvédelmen kívül júniusban is kellett a czeplédi határban a tavasszal megrongált töltéseket védeni. A védekezés 2682 frt 60 krba került.

A társulat egyéb működéséről felemlitendő, hogy a Tápió-Szent-Márton-Sőreg határában és a czeplédi csernyus dűlőben megejtett műszaki ártérferjesztés letárgyalva jogerőre emelkedett. Bevonatott 1187 h. 788 □-öl 5966 frt 46 kr. kat. tiszta jövedelemmel, mi által az ártér 19917 hold 965 □-öltre emelkedett, amelynek a kat. jövedelme 92052 frt 99 kr.

A kécskei-út menti mellékcsatorna 4000 mtr hosszban ki lett ásva, 10122. m³ földmozgósítással egy zsilip és egy hid építésével 1886 frt 73 kr. összköltséggel. A Perje főcsatorna mélyítése folytatódott 7100 mtr hosszban 8700 m³ földkiemelés 1579 frt 45 kr. költséggel. Ez által a Perje csatorna mélyítése a hajtó hidtól végig 26 kml. hosszban be lett fejezve. Ezen munka a vasúti és egy közúti átereszt átépítésével együtt 11773 frt 23 krba került, 58433 m³ földmozgósítással. A vízjárás mellékcsatorna építése befejeztetett. 2817 mtr hosszban 5999 m³ földmozgósítással, egy betonátereszszel és egy fahiddal 1150 frt 28 kr. költséggel. A 9817 klm. hosszú csatorna létesítés összköltsége 8929 frt 27 kr. A véleményező bizottság 1895. okt. hó 14-én tartott ülést, amelyen a folyó társulati ügyek letárgyalása után a bizottság a telefon felállítását árvédelmi szempontból szükségesnek jelezvén, felkéri a miniszteri biztost, hogy tétesse meg a szükséges tanulmányokat és készítsen a telefon hálózatról költségvetést, hogy ennek alapján érdemileg lehessen az ügyet tárgyalni.

A bizottság folytatólag letárgyalta a számvizsgáló bizottságnak az 1894. évi számadások feletti jelentését, megállapította az 1896. évi költségvetést és lejárván a számvizsgáló bizottság mandátuma, azt a tagok újból való megválasztásával két évre meghosszabbította.

Miniszteri biztos előterjesztésére az 1892—1895. években a Perje csatornán, a Csernus-dűlői, peresi, cigányszéki, Gerecze és dohányéri és vízjárás-bessnyői csatornán házilig végzett munkálatok állami felülvizsgálatához, a véleményező bizottság Gubody Ferencz, Schlesinger Samu és Tallos Jenő urakat kéri fel azzal, hogy a felülvizsgálaton részt vegyenek. Tárgyalandó lett volna még

1895. évi
okt. 28-iki
vel. biz.
ülé.

a társulat belépése a Tiszavolgyi ármentesítő társulatok nyugdíjintézetébe, de miután ezen gyűlés határozatképes nem volt, hogy ezen ügyben határozhasson, egy legközelebb összehívandó véleményező bizottsági ülésnek lett fenntartva e kérdés eldöntése 1895. október hó 28-iki ülésen elnöklő ministeri biztos bejelenti, hogy Molnár Gedeon véleményező bizottsági tag árteres birtokát eladván, megszűnt a terület véleményező bizottsági tagja lenni. Kakass Kálmán jogügyi tanácsos más teendői miatt kénytelen volt tagságáról lemondani, Ruth József véleményező bizottsági tag pedig elhalálozott. Az eredetileg kinevezett 13 véleményező bizottsági tagok száma 10-re apadván le, a 3 hiányzó tag kinevezése iránt előterjesztést kíván tenni. A kilépett tagok helyébe a bizottság Martinovich Gyula és Jalsoviczky Sándor urakat ajánlja, az egyik hely pedig egyelőre függőben tartandó, hogy a tápió-szt.-mártoni érdekeltek részére a véleményező bizottságban egy hely fenntartassék. A társulat belépése a Tiszavolgyi társulatok nyugdíjintézetébe egyhangulag határozatba ment. A belépésnél a társulat a mérnöki állást 1800 frt, az irtóki állást 300 frt fizetés és lakpénzzel és a 3 csatorna és gátórt egyenként 240 frt fizetéssel jelenti be. Ezen bejelentett állások után a közös nyugdíjintézet alaptőkéjének képzésére az 1800 és 300 frból lakpénzre 20% levonásával 1680 frt és a gát és csatorna örök fizetése 720 frt, összesen 2400 frttal kell a társulatnak hozzájárulni. Elhatározták, hogy a magyar föld-hitelintézet által kezelt és az 1880. évi XX. t. cz. alapján alkotott közös tiszai tartalék-alapból a hozzájárulási lajstrombeli követelésén felől mutatkozó nyereségből a társulatot megillető mintegy 6400 frtnyi részéből hasittassék ki ezen összeg és a közös nyugdíjintézet alapjába utalványoztassék. Hogy a nyugdíjintézettel szemben elvállalt kötelezettség az évi költségvetést ne terhelje, a véleményező bizottság az évi járulékot megváltandónak véleményezte, oly módon, hogy a tisztviselők évi rendes fizetésének összege, tehát újból 2400 frt a tiszai alaphoz a közös nyugdíjalapba átutaltassék. E szerint a tiszai alaphoz a társulatot megillető összegből 4800 frt lesz a nyugdíjalaphoz átutalandó. A véleményező bizottság ezen határozatát a miniszteri biztos 1895. évi november hó 26. és 241. sz. határozatával megerősítette bejelentvén egyuttal a társulat belépését a tiszai ármentesítő társulat nyugdíjintézetébe.

Ezekben beszámoltunk a társulat 1895. év végéig terjedő működéséről; megjegyezzük kiegészítésül azt, hogy a Perje ártéri birtokosai 1895. évben Czegléden, Abonyban részben új, részben a meglévő csatornák meghosszabbításával a csatorna hálózat kiegészítését kérték. Bár a min. biztos ezen csatorna vonalak megtervezése iránt még 1895-ben intézkedett, a megoldás a vél. bizottság meghallgatása és véleménye nyilvánítás utáni időre tartatott fenn.

Az osztályozó bizottság működését még nem fejezte be, de munkálatában annyira haladt, hogy az ártér osztályozását mielőbb megkezdheti.

A kisajátításról a mellékelt kimutatás nyújt felvilágosítást. Megjegyzendő, hogy a czeglédi, bessenyői és szent-mártoni határban egyezségileg nem kártalanított 19 hold 673 $\square$ -ól birói kisajátítása és kártalanítása iránt a lépések megtétettek.

A Gerje-völgy rendezése és a tószeg-várkonyi Tiszaréten vezetendő csatorna engedélyezés ügye az illetékes hatóságnál elintézését még nem nyert ugyan, de biztos kilátás van rá, hogy ezen régtől huzodó ügy is a megvalósulás stádiumáig eljut.

Bár e vázlatos történetet 1895. évvel lezárjuk, említést kell tennünk még mint a társulat életére kihatással biró körülményt, Hegedüs Károly orsz. gyűlési képviselő úrnak az 1896. évi állami költségvetés tárgyalása alkalmából a képviselőházban 1896. évi április 13-án mondott beszédét, a melyben többek közt a földmivelésügyi miniszter urat felkérte, hogy a kormánybiztosság megszüntetése mellett, a társulatnak az önkormányzati jogot mielőbb adja vissza. Mire dr. Darányi Ignác földmivelésügyi m. kir. minister úr kijelentette, hogy a kormánybiztosságot nem hosszabbítja meg, hanem a társulatot össze fogja hivatni, hogy autonomikus működését újra vegye fel.

Kelt 1896. június 10.

TOLDALÉK.

---

1. A társulat fekvése és kiterjedése.
  2. A társulati ártér.
  3. A társulati művek leírása.
  4. A társulati kölcsön ügy és pénzügyi helyzet.
  5. A kisajátítás ügye.
  6. A társulat elnökei.
  7. A társulat kormány, illetőleg min. biztosai.
  8. A társulat tisztviselői.
-

1. A társulat fekvése és kiterjedése.

A Gerje és Perje vízszabályozó társulat árterülete Pest-Pilis-Solt-Kiskun-megyében, Tószeg, Abony, Törtel és Tápió-Szt.-Márton községekben, Söreg pusztán, Czegléd és Nagy-Kőrös (Tetétlen, Besnyő) városokban fekszik. Székhelye: Abony. A társulat kötelékébe tartozó községek lakossága túlnyomóan magyar. A községek lakossága:

Tószeg község	3312 lakossal
Abony „	12012 „
N.-Kőrös város (Tetétlen, Besnyő) .	24584 „
Törtel község	2971 „
Czegléd város	27549 „
T.-Szt.-Márton és Söreg puszta	3924 „

2. A társulat ártere.

Az érvényben levő ártérfejlesztés műszaki úton kerületi felvétellel lett fejlesztve. A Perje ártér községek szerint következő:

Tószeg község	1714 h.	⁶⁹⁷ □ ⁰
Kőrös (Tetétlen)	941 h.	¹²⁰⁰ □ ⁰
(Besnyő)	823 h.	□ ⁰
Abony	3789 h.	□ ⁰
Czegléd	10518 h.	□ ⁰
Törtel	941 h.	□ ⁰
Czegléd újon bevont	21 h.	□ ⁰
Tápió-Szt.-Márton	557 h.	□ ⁰
Söreg puszta	608 h.	□ ⁰
Összesen :	19917 h.	□ ⁰

A csatornákra vonatkozó adatokat következő kimutatás láttatja:

Folyó szám	A csatorna megnevezése		A csatorna		Töltés		Értékmunka		Hidak és zsilipek	Összes költség					
			Hossza m e t e r	Fenék szélessége	Rézstüi	Mélysége	Magassága	Korona szélessége			Rézstüi	Mennyisége m ³	Költsége ft. kr.		
														ft.	kr.
1	Perje főcsatorna alsó szakasz		32770	1-0-4-0	1-1-0-6-4-0	0-5-2-5	2-0-1-2	355399	20	91258	23	579	72	91836	95
2	Perje főcsatorna felső szakasz		16870	2-0-8-0	1-1-0-4-3-8	0-6-1-8	1-0-2-0-1-2	100112	—	24949	74	2557	46	27507	20
3	Orizánvizesi mellécsatorna		4000	0-8-0	1-1-1-0-3-2	deponia	deponia	12819	70	1443	33	—	—	1443	33
4	Peresi mellécsatorna		2620	0-8-0	1-1-1-2-2-4	"	"	7065	20	918	56	599	58	1118	14
5	Osemus-düli mellécsatorna		769	0-4-0	1-1-0-6-1-6	"	"	851	90	126	05	89	92	215	57
6	Vizjárás-benyői mellécsatorna		9817	0-8-0-6	1-1-0-5-3-0	1-9-0	1-0-1-2	42693	90	6544	93	2384	64	8929	27
7	Kécskei-utmenti dohányos-éri mellécsatorna		3780	0-6-0	1-1-1-2-3-2	deponia	deponia	11523	94	1335	09	551	64	1886	73
8	Törteli-utmenti, gerezeseszi mellécsatorna		480	0-4-0	1-1-1-6-3-2	deponia	deponia	1426	40	195	89	397	85	593	74
			71106					531892	04	12667*	52	7159*	81	133831	33

*. Megerőltendő, hogy a Perje mentén, hol nagyobb mélységek szükségesek, a csatorna fenékvezetése az 1880.—1881. évi építéssel megkezdött munkák Szélességük helyesen 20—40 m. A vizjárás-nyelőcsatorna törkán 0,8 m., a kécskei-utmenti csatorna törkán 0,4 m. a gerezeses csatorna törkán 0,4 m. Amennyi vízvesztés van a perjei csatornára törkánél zsilipek alatt, az az oldalon közölt kint van. A vízjárás-nyelőcsatorna zsilipein a fölöcsatorna árára és csepegtetésére és a vízjárás-nyelőcsatorna zsilipein a fölöcsatorna árára és csepegtetésére nem végeztek merő munkákat az érvényes költség, ebbőlben csak a fölöcsatorna és hálók előállítás költség van felzárva.

4. A társulati kölcsön ügy és pénzügyi helyzet.

A társulat 1880. évben 6000 frt állami előleget 1881. évben pedig az 1880. évi XX. t.-cz. alapján engedélyezett tiszai kölcsönből 60.000 forintot vett fel, törlesztve ebből a 6000 forint előleget.

1882. évben újra 10.000 és ugyancsak 1882. évben 4000 frt állami előleget kapott; 1884. évben az 1880. évi XX. t.-cz. alapján engedélyezett tiszai kölcsönből 140.000 frt kölcsönt vett fel, melyből az államtól nyert 1000 frt előleget visszafizette. 1893. évben a társulat 200.000 frtos kölcsönét convertálta és a jelzáloghitelbanknál felvett 244.500 frtos kölcsönből a tiszai alappal szemben fennálló tartozását kifizette.

Az 1880 évben felvett	60.000 frtból
fizetett a társulat:	
1. Állami előlegre	6000.
2. Központi tartalék alapba	3600.
3. Pestmegye által adott 10.000 frtos előlegből fennálló tartozás	6000.
4. Nyugta bélyegre, az 1. és 3. tételek alatti előleg kamataira, a társulat által megtérítendő előlegek és kamatok	19934 „ 44 „

Befolyt a pénztárba: 40065 frt 56 kr.

Az 1884. évben felvett	140.000 frtból
a társulat fizetett államí előleg visszatérítésére	14.000 frt — kr.
Központi tartalék alapba	8.400 „ — „
II. foku nyugtatv. bélyeg stb.	437 „ 50 „
Törlesztési járulék 1884. év VII. — I. — IX. — 3.-ig	1866 „ 67 „ 24.704 „ 17 „

Befolyt a társulati pénztárba: 115.295 frt 83 kr.

Az 1893. évben felvett kölcsön után befolyt a társulati pénztárba:	
1. 244.900 frból a 96 frt árfolyam szerint	235.104 frt — kr.

Athozat: 235.104 frt — kr.

Ezen összegből levonatott:

1. 1893. évi jul. 1-én esedékes részlet és nyugtabélyeg	6.020 frt 05 kr.	
2. A kincstár részére tokozatos illeték	766 „ 25 „	
3. A 60.000 frtos kölcsön visszafizetésére	55.889 „ 49 „	
4. A 140.000 frtos kölcsön visszafizetésére	133.892 „ 58 „	
5. Az 1893. ápriltól junius végéig esedékes, de be nem folyt hátraléokra	2.807 „ 63 „	
6. Az 1893. évi márczius hó végén hátralékban maradt és a közös tartalék alából fedezett járulék	11.157 „ 04 „	
7. Az állampénztárba befizetett egy évi járulék összege mint biztosíték	12.000 „ 10 „	
8. Bélyegre	— „ 7 „	222.533 frt 21 kr.
Maradt kölcsönből		12.570 frt 79 kr.
Jelzálog hitelbanktól folyó számlán kamat julius 1-től augusztus 31-ig		72 frt 11 kr.
	Befolyt a pöntárba:	12.642 frt 90 kr.
Levonva pósta-bélyeg		4 frt 07 kr.
	Összeg:	12.638 frt 83 kr.

A 60.000 frt és 140.000 frtos kölcsön visszafizetése folytán a nmélt. m. kir. pénzügyminister úr a tiszavölgyi közös tartalék-alából értékpapirokban ki-
utalványozott . . . . . 19.299 frt 58 krt
és ezen összegnek 1893. évi
január 1-től junius 30-áig
járó 5% kamatot . . . . . 482 frt 50 krt
Összesen: 19.782 frt 08 krt.

A földhitelintézet leszámolása szerint be-
folyt 16.8000 frt aranyjárdé-
kért á 115 frt 85 kr. . . . 19.462 frt 80 kr.

Áthozat:	19.462 frt 80 kr.
16.800 frt kamatért	252 „ 87 „
„ „ készpénzben	57 „ 95 „

Összesen: 19.774 frt 62 kr.

$\frac{1}{100}$ jutalék 19 frt 72 kr.

és postaköltség 4 „ 30 „ 24 frt 02 kr.

levonásával befolyt a pénztárba 19.750 frt 60 kr.

A 60.000 frtos és 140.000 frtos kölcsönre fennálló hátralékok, valamint az 1893. évi jul. 1-én esedékes 6000 frt 05 kros részlet a kölcsönből fedeztetvén, a társulati érdekeltektől beszedett hátralékok és 1893. évi április 1-ére kivetett 6000 frtos részletre befizetett járulékok a társulatot illetvén, ezen czimen a pénzügyminister úr 1893. évi 52726., 69699., 76487. és 83368. sz. a. utalványa alapján befolyt . . . . . 6259 frt 85 $\frac{1}{2}$ kr.

Ugyanannak 1894. évi 23550. számú utalványa alapján . . . . . 6110 „ 07 kr.

1895. évi 7721. sz. utalványa alapján . . . . . 1213 „ 81 „

1896. évi 4978. „ „ „ „ . . . . . 273 „ 08 „

és végül a földhitelintézetől 1894. évi április 19-én a közös tartalék-alapból még . . . . . 263 „ 76 „

Összesen: 46.510 frt — $\frac{1}{2}$ kr.

1894. évi 34720 sz. miniszteri rendeletre az állampénztárbs visszafizetve a tévesen kiutalt összeg megtérítésére . . . . . 5615 frt 63 $\frac{1}{2}$ kr.

és így befolyt eddig: 40.894 frt 37 kr.

Ezen összegzen felül a társulatnak része van még a közös tiszai nyereség-alapból, mely 833.461 frtot tesz ki és hátralékokból is várhat még bevételt.

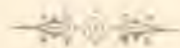
A 60.000 frtos kölcsön törlesztésére 1888. évig a Hutter-féle árterfejlesztés szerinti 4896 hold 172 □° területet 264.142 frt 23 kr. értéknövekedéssel vették alapul. Ezen kivetési alapot az 1884. évben felvett 140.000 forintos kölcsön törlesztésére is alkalmazták, de miután a két kölcsön kamat és tőketörlesztési járuléka az árterületre igen terhes volt, Dékány Mihály ministeri biztos az új árfejlesztés végleges befejezéséig 857/1886. sz. a. elrendelte, hogy a törlesztéseket a társulati pénztár eszközölje és így 1884., 1886. években az árterület birtokosok fizetéseket nem teljesítettek,

hanem a kamat és tőketörlesztési járulékokat a társulat pénztára fedezte; be kellett volna ezen két év alatt fizetni 24.000 forintot, miután azonban a községek és az adóhivatal, – dacára, hogy ezen két éven át kivetés nem eszközöltetett a felektől behízetést elfogadtak, azért 1886. évben már 5563 forint 46 krajczár túlfizetés mutatkozott, úgy, hogy a társulat pénztára 1886. év április hó 1-én esedékes 6000 forintos részlet helyett, csak 436 forint 54 krajczár szállított az állampénztárba. Később, midőn már 1887. év április hóban újra előíratott a kivetés, úgy a községek, mint az adóhivatal a megelőző években jogtalanul beszedett összegeket, az illetőknek, mint túlfizetést beszámította.

1888. év október hótól kezdve az új ártérfejlesztés alapján lett a kamat és tőketörlesztés, valamint a fentartási járulék kivétel. A társulat új ártérfejlesztése szerint az árterület 18729 h. 977⁰ kivetési kulcsul a kataszteri tiszta jövedelem 86.040 forint 13 krajczár vétetvén alapul, a kivetés ezen alapon történt 1895. év végéig, míg 1896. év január 1-től a Tápió-Szt.-Márton és Söregi ártérrel megszaporodván a kamat és tőketörlesztési járulék és évi fentartási költség kivétele 19917 h. 965 holdra 92052 forint 99 krajczár tiszta jövedelemmel történik.

Az évenkénti bevételeket, kiadások és kivételek kimutatásait a mellékletben csatolt táblázatok láttatják.

A társulat készpénze 1895. év december hó 31-én 14446 forint 44 krajczár, hátralék a kivételek után 3126 forint 77 krajczár, tehát készpénzvagyon 1895. év végén 17573 forint 21 krajczár volt.

5. A kisajátítás.

A Perje főcsatorna részére elfoglalt terület kisajátítása csak újabban lett lebonyolítva, a mikor a kölcsön conversiójával a szükséges pénzüsszegek beszerezettek. A kisajátítási területre vonatkozó adatokat következő kimutatás láttatja, megjegyezve, hogy abban a társulati fő- és mellécsatornák részére felvett területek feltüntetvék.

F. szám	Idő	Kisajátított terület		Anyaggödörrel elfoglalt terület		Szorgalommal terhelt terület		Összes terület		Vételár		Jegyzet
		hold	[-]öl	hold	[-]öl	hold	[-]öl	hold	[-]öl	frt	kr.	
1	1880	2	—	—	—	—	—	2	—	300	—	
2	1881	—	—	—	—	—	—	—	—	12	12	
3	1885	—	—	—	—	—	—	—	—	30	—	
4	1888	—	—	—	—	—	—	—	—	64	05	
5	1891	2	1024	—	—	—	—	2	1024	700	—	
6	1892	1	643	—	—	—	—	1	643	609	66	
7	1893	19	683	—	757	—	—	19	1440	5559	75	
8	1894	32	1018	1	1287	—	—	34	735	11525	35	
9	1895	23	518	3	83	5	1	31	602	13776	60	
10	1896	32	86	6	194	—	—	38	280	5466	25	
Összesen :		131	802	11	721	5	1	129	1524	38043	78	

Még ki nem fizetett területek.

Föld száma	Megnevezés	Átírva, kiutalványozva, de a pénzt nem vették fel		Átírva, de tcherrrel, ki nem fizethető		Egyezség vagy szerződés tkei eljegyzés alatt vagy egyes esetben a szerződés különfele okból be nem adható		Egyezség nem volt köthető		Összesen	
		hold	[-]öl	hold	[-]öl	hold	[-]öl	hold	[-]öl	hold	[-]öl
1	Czegléd	—	982	—	—	3	178	11	1129	15	689
2	Abony	—	—	1	195	—	244	—	—	1	439
3	Tószeg	—	—	—	672	1	192	—	—	1	864
4	Besenyő	—	76	—	—	—	—	1	657	1	733
5	Tetétlen	—	—	1	993	—	—	—	—	1	993
6	Törtel	—	—	1	1065	—	—	—	—	1	1065
7	T.-Szt-Márt.	—	—	—	—	—	—	6	487	6	487
8	Sóreg	—	—	—	—	—	1041	—	—	3	1041
Összesen :		—	1058	4	1325	8	55	19	673	32	1511

6. A társulat elnökei:

Gróf Wratislav Lajos 1854. évi június hó 14-től 1863. évi november 30-ig.

Gróf Szapáry István 1863. évi november 30-tól 1894. február 15-ig.

Neppel Ferencz 1874. február 15-től 1879. október 11-ig.

7. A társulat kormánybiztosai:

Kapuvári Kappy Ede kir. helytartótanácsos 1864. évi márczius 1-től 1865-ig.

Rapaics Radó ministeri tanácsos 1879. évi október hó 11-től 1882. évi január 29-ig.

Dékány Mihály ministeri osztálytanácsos 1882. évi január 29-től 1892. évi ápril hó 30-ig illetőleg 1894. május hó 23-ig.

Faragó Lipót műszaki tanácsos 1892. évi aprilis 30-tól, illetve 1894. május 23-tól vezeti a társulat ügyeit.

8. A társulat tisztviselői:

Gerhard Sándor társ. főmérnök 1879. évtől 1884. évi május hó 27-ig.

Háy Mór társulati mérnök 1884. évi május hó 27-től vezeti a társulat ügyeit.

Vágó Zsigmond társ. irnok 1884. évi augusztus hó 1-től van alkalmazva.

MELLÉKLETEK.

---

1. Alapszabály és az 1893. évi módosítvány.
2. Osztályozási javaslat 1880-ból.
3. Véleményező bizottsági ügyviteli szabályok és módosítvány.
- 4 1886., 1887., 1888., 1889., 1890., 1891. évi költségelőirányzat és
1892., 1895. előirányzat és zárszámadás
5. Táblázatos kimutatás 1880—1895. évi bevételekről.
6. Táblázat a kölcsön annuitásáról.
- 7 Táblázatos kimutatás a kiadásokról.

A
Gerje és Perje vízszabályozó társulat
ALAPSZABÁLYAI.

I. Fejezet.

A társulat czime, célja és tagjai.

1. §.

A társulat czime: „Gerje és Perje vízszabályozó társulat.“ Székhelye N.-Abony.

2. §.

A társulat célja:

- a) a Gerje és Perje vizeinek szabad lefolyását biztosítani.
- b) a tószeg-paládics-várkonyi tiszai ártért, ezen hátulról beléje ömlő belvizeitől megszabadítani.

3. §.

Á társulat tagjaiként tekintetnek mindazok, kik a társulat fentjelölt működési területén ingatlan ártér-birtokkal birnak.

II. Fejezet.

A társulat szervezete.

4. §.

A társulat ügyeit, intézi:

- a) a közgyűlés,
- b) a választmány,
- c) az elnökség,
- d) a tisztviselői személyzet.

A) Közgyűlés.

5. §.

A társulat önkormányzati jogát közgyűlései által gyakorolja. A közgyűlésnek pedig tagjai az érdekelt ártérbirtokosok, vagy ezeknek a közgyűlés előtt igazolt meghatalmazottjai.

A közgyűlésen három holdnyi ártér-minimum ad egy szavazati jogot; azon birtokosok, kiknek árterük e minimumnál kevesebb — többen összeállva s maguk közül egyet meghatalmazva gyakorolhatják szavazati jogukat.

6. §.

A közgyűlés érvényes határozatokat csak úgy hozhat, ha jelenlévő tagjai által a szabályozó árterületnek felénél nagyobb része képviselve van, a mennyiben pedig a közgyűlésen az árterület fele képviselve nem lenne, az elnök által egy újabb közgyűlés 20 napra hívandó egybe, a melyen már a jelenlévők érvényesen határoznak.

7. §.

Közgyűlés egy évben rendszerint egyszer tartatik és pedig minden év szeptember havának első felében. de az elnök által szükség esetében rendkívül is egybehívathatik a választmány indítványára; az ártér-birtok $\frac{1}{10}$ részét képviselő tagok írásbeli felszólítására pedig az elnök a rendkívüli közgyűlést egybehívni köteles.

8. §.

A közgyűlés székhelye: Nagy-Abony.

9. §.

A közgyűlésnek összehívását az elnökség a gyűlés határnapját megelőző két héttel előbb szétküldendő meghívó levelekkel eszközli, melyekben a közgyűlés tárgyait is kijelölni köteles; hogy pedig a meghívás pontosan eszközölthessék, kötelességévé tétetik minden tagnak maga vagy megbízottja lakását az utolsó posta feljegyzésévei, valamint minden előfordulandó birtokváltozásokat az elnökségnél s központi tisztviselőségnél bejelenteni.

Ezen kívül a közgyűlésre vonatkozó hirdetmények az elnökség által az országos hivatalos lapban egyszer közzeteendők s az érdekelt községek előljáróival hirdetés végett közlendők.

10. §.

A közgyűlés határozatait szavazattöbbséggel alkotja.

A társulat egyes tagjainak, — ide értve a jogi személyeket is, — a közgyűlésen gyakorolható szavazat mennyisége az ártér-birtok területe szerint szabályoztatik; nevezetesen:

3	holdnyi	ártér	nyujt	1	szavazatot,
6	"	"	"	2	"
9	"	"	"	3	"
15	"	"	"	4	"
20	"	"	"	5	"
30	"	"	"	6	"
40	"	"	"	7	"
50	"	"	"	8	"
75	"	"	"	9	"
100	"	"	"	10	"

Egy tag bármily nagy kiterjedésű legyen is ártér birtoka, tíz szavazatnál többet nem gyakorolhat.

Az elnök választásánál a szavazatok általános, a választmány és tisztviselők választásánál pedig a szavazatok egyszerű többsége dönt.

Személyes kérdésekben a szavazás titkosan történik. A szavazatok egyenlősége esetében az elnök szava dönt.

11. §.

A közgyűlésen a meghívóban kijelölt ügyek vétethetnek tárgyalás alá, indítványok írásban az elnöknek adandók be a közgyűlés előtt 30 nappal, csak úgy jöhetnek tárgyalás alá, ha a közgyűlést egybehívó levélben kijelölvék; a közgyűlésen tett indítvány pedig a legközelebb következő közgyűlésen lesz tárgyalandó.

12. §.

A közgyűlés hatásköréhez tartozik:

a) a tárgyalási napirend megállapítása és a jegyzőkönyv hitelesítése iránti intézkedés.

b) a szabályozási tervek készítésének elrendelése,

c) a szükséges évi munkálatok elhatározása,

d) költségelőirányzat megállapítása, mind a szabályozási munkálatra, mind a társulati ügyek vezetésének minden ágaira nézve,

e) a lefolyt évi számadásoknak társulati, de nem választmányi tagok által leendő megvizsgálásának elrendelése és a számadásoknak a társulati tagokkal alkalmas módon leendő közlése; a számadások végeredménye feletti határozat, a kifejlendőkhez képest a számadó felmentése,

f) a választmány, vagy egyes társulati tagok által a 11. §-ban megjelölt módon előterjesztendő indítványok s a javaslatba hozandó alapszabály változások, ügyviteli rendelkezések feletti tanácskozás és határozat hozatal,

g) elnök, választmány és tisztviselők számának, ügynapdíjaik, illetőleg fizetéseiknek megállapítása és 3 évről 3 évre választása.

h) rendkívüli javadalmazások vagy tiszteletdíjak adományozása,

i) kölcsönök és tartalék alap feletti intézkedés,

k) a közgyűlési jegyzőkönyveknek az illető törvényhatóság útján a közlekedési ministeriumhoz felterjesztése.

B) Választmány.

13. §.

A választmány áll az egyleti elnök és 9 választmányi tagból, kik csak az egyleti tagok, vagy meghatalmazottjaik sorából választhatók, érvényes határozathozatalra az elnökkel együtt 3 tag jelenléte szükséges, ha a szavazatok egyenlők, az elnök szava dönt.

Az elnök akadályozása esetén a választmányi tagok egyikét elnöki helyettesül jelöli ki, ki az elnökkel egyenlő hatáskörrel bír.

14. §.

A választmány intézi a közgyűlés által reá bízottakat; ezenfelül felügyel a tisztviselőkre, gondoskodik a társulati kötelékhez tartozó mentesített árterületek és a kölcsönügy nyilvántartásáról; teljesíti a közrejárási költségnek haszonarányos kivetését; átvizsgálja az igazgató által készített évi költség-előirányzat tervezetét, ebbeli munkálatait a közgyűlésnek megerősítés végett beterjeszti s a kivetett összegek behajtása végett az illető közegeknél a maga idején a lépéseket megteszi, s gondoskodik, hogy a hátralék-kimutatás az adóhivatalnak pontosan benyújtassék, a társulat vagyona felett örködik s azt nyilvántartja, tisztviselők eljárására és munkálatokra felügyel s azokat számon veszi; az egyszersmindenkorra meg nem állapított kiadásokat utalványozza, mi nélkül a pénztárból kiadást tenni nem szabad, több ízben véletlen pénztár-vizsgálatot tart, az igazgató által fogadott szolgáló-személyzetet, — melynek számát a közgyűlés határozza meg, — megerősíti; a választmány intézkedik a közgyűlés által elrendelt munkálatok végrehajtásának részletei iránt; köti a szerződéseket a közgyűlés által megállapított költségvetés határai között, mit legfeljebb 20°/_o-kal haladhat meg, de egyedül hasznosság, vagy a helyi viszonyok szülte kikerülhetlenség indokaiból; határoz a társulat érdekében előforduló mindazon napi kérdések felett, melyek a közgyűlés számára fentartva nincsenek; a választmány minden tetteiért a közgyűlésnek felelősséggel tartozik.

15. §.

Gyűléseit a szabályozási munka tartama alatt, az elnök meghívása folytán havonként egyszer tartja; ennek befejezte után csak minden évnyelvenben, vagy pedig ha az elnök indokoltnak találja, gyakrabban is.

C) Elnök.

16. §.

Az elnök, mint a társulat képviselője a társulatot úgy a hatóságok előtt, mint magánosok irányában képviseli, rendszerinti elnöke a közgyűlés és választmánynak, egybehívja és vezeti a köz- és választmányi gyűléseket s kijelöli ezek tárgyait, felügyel a határozatok pontos végrehajtására, rendelkezik az egyleti tisztviselőkkel, a töltések-, védszerek-, ültetvények-, irattár-,

pénztár és általában az igazgatóság eljárása a gátörök szolgálati képessége iránt legalább egyszer évenként személyes meggyőződést szerez, s a netáni hiányok tekintetében saját hatásköréhez mérten lehetőleg azonnal intézkedik s mindezekről az évi közgyűlésnek jelentést teend.

D) Egyleti tisztviselők.

17. §.

A társulat tisztviselői:

Igazgató, mérnök, pénztárnok, jegyző és egy központi irnok. kiknek ügyköre iránti szabályzat a választmány által lesz megállapítandó.

III. F e j e z e t.

18. §.

Törvényhatóság minden előfordulandó ügyekben Pestmegye törvényhatósága.

19. §.

A társulati tagok közötti vitás kérdések választott bíróság által döntenek el.

Kelt Abonyban, 1875. február 14 én.

Neppel Ferencz s. k.,
elnök.

3676. sz.

Jelen alapszabályokat ezennel jóváhagyom.

Budapesten, 1875. május hó 25-én.

(P. H.)

Péchy Tamás s. k.

1893. év április hó 30-án tartott közgyűlés az alapszabályokon a következő módosítást tette:

5. §.

A társulat önkormányzati jogát közgyűlései által gyakorolja. A közgyűlésnek tagjai az érdekelt ártérbirtokosok, vagy ezeknek a gyűlés előtt igazolt meghatalmazottjai. A közgyűlésen minden 10 kat. hold egy szavazatra jogosít. Tíz holdnál kevesebbel érdekeltek lehetőleg községenként csoportosulva a maguk kebeléből küldendő megbizottjaik által a közgyűlésen annyi szavazatot gyakorolnak a *hányszor 10 holdat képviselnek*. A megbizottak nevei a társulati elnöknek előre bejelentendők. Azon esetre, ha a legkisebb foknál

érdekeltek önkényt nem csoportosulnak a községi előljárásság által a fentebbi módon képviseltetnek. Az öt holdat meg nem haladó töredékek e szavazati jog megállapításánál tekintetbe nem vétetnek.

9. §.

A közgyűlésre az érdekeltek és pedig a szavazattal bírók posta útján, azok kik önálló szavazattal nem bírnak, a község előljárássága útján az elnök által a gyűlés határnapját megelőzőleg 8 nappal hivandók meg. A meghívóban a közgyűlés tárgyai kiteendők. A közgyűlésre vonatkozó hirdetmény az elnökség által a hivatalos lapban egyszer közzétéendő s az érdekelt község előljáróival is hirdetés végett közlendő.

10. §.

A közgyűlés határozatát is szavazattöbbséggel alkotja. A közgyűlésen az összes szavazatok felénél többet sem saját, sem mások megbizasa alapján egy tag sem gyakorolhat. Az elnök választásánál a szavazatok általános, a választmány és tisztviselők választásánál pedig a szavazatok egyszerű többsége dönt. Személyes kérdésekben a szavazás titkosan történik. A szavazatok egyenlősége esetén az elnök szava dönt.

44518.
V/15—893.

„Jóváhagyom azzal a helyesbitéssel, hogy a 10. §. második bekezdésének első mondatából az „és tisztviselők“ szavak elhagyandók.

Budapest, 1893, augusztus 16.

(P. H.)

A miniszter helyett:
Miklós Ödön s. k.,
államtitkár.

Utasítás.

1.

Az összes ártér, a mint azoknak egy része tiz évnél kisebb, más része tiz évnél nagyobb időközben öntetik el, két főosztályba soroztatik.

2.

Bármely osztályba sorozott szántó, kaszáló, legelő, vagy kerti földekre külön-külön ismét két osztály állapittatik meg, mi-nek folytán ezen mívelési ágak szerint minden főosztályba nyolcz alosztály és minden mívelési ágra négy alosztály jut.

3.

Azon kérdés megállapításánál, hogy mely ártér részek azok, melyek tiz évi időszaknál kisebb vagy nagyobb időközben öntet-nek el, figyelmen kívül hagyandók a régebbi időkben törvényha-tóságilag eszközölt lecsapolási munkálatok, valamint azon árkolá-sok vagy gátemelések is, melyek nem a törvényhatóság, hanem egyebek által készittettek, úgy azok is, melyek a legközelebbi idő-ben — már a Gerje és Perje szabályozó társulat megalakulása óta — mint a pillanatnyi veszély elhárítására alkalmas művek alispáni rendeletre emeltettek, figyelmen kívül hagyandók s mint nem léte-zők tekintendők.

4.

Az osztályba sorozásnál minden mívelési ágat illetőleg a föld jósága irányadó, figyelembe veendő azonban, hogy 10 éven alul is hányszor öntetik el.

5.

A becslés által foganatosítandó szabályozás folytán elérhető értéknövekedés pénzértékben fejezendő ki.

6.

Tekintve, hogy valamely földbirtok értéknövekedésének meghatározására föltétlenül szükséges annak ismerete, hogy az mily mértékben fog mentesíteni; azon birtokok, melyek rászorultak ugyan a mentesítésre, de róluk ezen célra mind ez ideig tervezet nem készítettett, becslés alá nem vehetők mindaddig, míg a tervezet el nem készítettetik s illető helyen jóvá nem hagyatik.

Ez azonban nem akadályozhatja a már eddigi kész tervek keresztülvitelét.

7.

Az osztályozásnál közreműködő egyének ne legyenek érdekeltek.

8.

A becsüsök bejárván az összes árteret, mintaföldeket keresnek minden egyes osztályra s ezen mintaföldek tulajdonságát pontosan körülírván, meghatározza egy catastralis hold ilyen föld értéknövekedését.

Ennek megtörténtével ujlag bejárván az ártért, a fennebbi határozatokhoz képest intézkednek.

9.

A részletes osztályba sorozás alkalmával a $\frac{1}{2}$ alatti minta szerint rovatolt könyv lesz használandó.

Szabályzat

a Gerje és Perje vízszabályozó társulat ministeri biztosa mellé kinevezett véleményező bizottság hatásköréről és ügyrendjéről.

1. §.

A Gerje és Perje vízszabályozó társulat ügyeinek vezetésére kirendelt ministeri biztos működése idejére az 1888. évi XXIII. t.-cz. 124. §-a értelmében alakított véleményező bizottság 13 tagból áll.

2. §.

A bizottság tagjait az érdekeltek sorából tekintettel az ártér különböző vidékeire, a földmivelésügyi m. kir. minister úr nevezi ki.

3. §.

A társulat mellé kirendelt ministeri megbizott a bizottsági ülésekre esetről-esetre meghivandó.

4. §.

A bizottság elnöke a ministeri biztos; akadályoztatása esetén pedig azon véleményező bizottsági tag, kit a ministeri biztos a maga helyettesítésével esetről esetre megbizand.

5. §.

A bizottság tagjai sem fizetésre, sem napi vagy jelenléti díjakra sem pedig útiköltségeik megtérítésére igényt nem tarthatnak.

6. §.

A bizottság feladatát képezi:

a) véleményezőleg válaszolni mindazon kérdésekre, melyeket

a földmivclésügyi m. kir. minister vagy a ministeri biztos hozzá intéz.

b. véleményezőleg közreműködni az ártérfejlesztés, osztályozás és a kivetési kulcs megállapítása iránti kérdéseknél ;

c) véleményezőleg részt venni a szabályozási és más műszaki tervezetek, valamint a szabályozási munkálatok mikénti kivitelének megállapításánál, továbbá az 500 forint értéket meghaladó munkálatoknak vállalatba adása céljából tartandó árlejtés alkalmával benyújtott ajánlatok elbírálásánál ;

d) megvizsgálni az évi költségvetési előirányzatot, évi zárszámadást és vagyonmérleget s erre nézve véleményt adni. E célból az évi költségelőirányzat és zárszámadás a tárgyalást megelőzőleg 8 nappal a bizottság tagjainak megküldendő ;

e) a kebeléből kijelölendő 3 állandó tag által az összes szabályozási munkálatokat időközönként meg szemléltetni, a kisajátításnál, úgyszintén a befejezett munkálatok vagy munkarészletek felülvizsgálatánál közreműködni és a tett észleletekről esetleg a ministeri biztosnak előterjesztést tenni ;

f) végül minden hasznosnak és szükségesnek vélt intézkedés iránt indítványt tenni.

7. §.

A bizottság minden félévben legalább egyszer ülést tart, szükség esetén azonban a földmivclésügyi m. kir. minister vagy a ministeri biztos által ülésre bármikor egybehívható.

8. §.

Bizottsági ülésre a tagok a ministeri biztos vagy annak megbízottja által az ülést megelőzőleg nyolcz nappal, hozzájuk intézett értesítvénynyel hivatnak meg.

A meghívásban a tárgyalandó ügyek sorozata is közlendő.

9. §.

A bizottság üléseit Nagy-Abonyban a társulat hivatali helyiségében tartja meg.

Érdemleges tárgyalásra az elnökön kívül legalább 3 bizottsági tag jelenléte szükséges.

10. §.

Véleményeltérések esetén szavazás rendeltetik el és a szavazatok feljegyeztetnek.

A kisebbségnek, valamint a különvéleményt benyújtónak jogában áll kívánni, hogy véleménye a jegyzőkönyvbe felvétessék.

11. §.

A bizottság üléseiről jegyzőkönyv vezetendő, melynek az ülés megállapodásait és azok lefolyását szabatosan tartalmaznia kell.

A jegyzőkönyv hitelesítését a ministeri biztostól e célra kijelölt két tag eszközli.

12. §.

A bizottsági ülésekről szerkesztett és fentebbi módon hitelesített jegyzőkönyvek egy eredeti példányban állítandók ki, melyek a társulati irattárban helyeztetnek el. A jegyzőkönyv egy másolata a ministeri megbizott útján a földmivélsügyi m. kir. ministernek felterjesztendő és a ministeri megbizottnak és a bizottság minden tagjának is megküldendő.

13. §.

A bizottsági ülésnek a tagok nem kellő számban való megjelenése következtében történt elmaradása vagy a vélemény nem nyilvánítása a ministeri biztos határozati és intézkedési jogkörét nem akadályozza.

14. §.

Ha a véleményező bizottság létszámában üresedés támad, a kinevezendő bizottsági tag személyére nézve a ministeri biztos a földmivélsügyi m. kir. minister elé javaslatot terjeszt.

Budapesten, 1893. február hó 14-én. Faragó Lipót s. k. műszaki tanácsos, helyettes ministeri biztos.

Másolat.

9170.
— V/15. — SZ.

Jóváhagyom.

Budapesten, 1893. évi márczius hó 19.-én.

(P. H.)

Bethlen s. k.

A földművelésügyi m. kír. miniszternek 21453. szám alatt kelt leirata folytán az ügyviteli szabályzat következő módosítást nyert:

A szabályzat 6. §-ának d) pontját következőleg módosítom: „d) megvizsgálni az évi költségvetési előtrányzatot s a bizottság körén kívül álló társulati érdekeltekből két évenként választandó három tagú bizottsággal megvizsgáltatni az évi számadásokat. A költségeloirányzat a bizottság tagjainak a tárgyalás előtt 8 nappal megküldendő.“

Kelt Budapesten, 1896. május hó 9.-én.

Darányi s. k.

A Gerje és Perje vízszabályozó társulat költségeloirányzata

1886. évre

1. Őrházak építésére	4600	frt
2. Agyagcsőzsilip építésére	350	„
3. Védanyagok beszerzésére	3000	„
4. Ártérfejlesztéshez szükséges munkaerő és eszköz	1000	„
5. Mellékcsatornák kitüzéséhez szüksé- ges munkaerő és eszközök	400	„
6. Csatorna tisztítás	300	„
7. Mérnöki fizetés	1800	„
8. Felügyelői fizetés	350	„
9. Irnoki fizetés	300	„
10. 7 gátőr fizetése a) 180 ft	1260	„
11. Iroda helyiség	180	„
12. Különféle kiadások	1000	„

Összesen : 14.540 ft

Abony, 1885. október hó.

Háy Mór s. k.
társ. mérnök.

A Gerje és Perje vízszabályozó társulat 1887. évi költségelőirányzata.

Folyó szám	A) SZÜKSÉGLET	Összeg		Folyó szám	B) FEDEZET	Összeg	
		frt	kr.			frt	kr.
1	Hat gátórház építése a) 616 frt	3696	—	1	A tiszavölgyi társulattól felvett kölcsön összegeből, mely a szolnoki kir. adóhi- vatal által kezeltetik	12029	15
2	Egy kettős gátórház építésére	885	—	2	Kivetés útján	3071	85
3	Hat drbagyagszsilipfelállítás. a) 350 frt	2100	—				
4	Védanyagokra	1500	—				
5	Az ártér fejlesztési szükségletekre (külső és irodai munka	800	—				
6	Mellékcsatornák kitzüzése és költségvetése	400	—				
7	Csatorna fenntartási költség	200	—				
8	Mérnöki fizetés	1800	—				
9	Felügyelői fizetés	350	—				
10	Irnoki fizetés	300	—				
11	Nyolcz gátör fizetése a) 180 frt	1440	—				
12	Irodai helyiség	180	—				
13	Utazási, irodai, nyomdai stb kiadásokra	250	—				
14	Állami felügyelet és különféle „	1200	—				
		15101	—			15101	—

Kelt Abony 1886. évi október 5.

45127

886.

Láttam :

Jóváhagyom.

Budapesten, 1886. november 22.-én.

(P. H.)

Baross s. k.
államtitkár

Dékány s. k.

(P.H.)

Huy Mór s. k.
tars. mérnök.

— 77 —

A Gerje és Perje vízszabályozó társulat 1888. évi költségeloirányzata.

Sorszám	A. Szükséglet	Kiadás				Sorszám	B. Fedezet	Bevétel			
		egyenkint		összesen				egyenkint		összesen	
		frt	kr.	frt	kr.			frt	kr.	frt	kr.
1	Tiszai alapból felvett kölcsön-tőke és kamat törlesztésére	—	—	12000	—	1	A tiszavölgyi társulattól felvett kölcsön összegből, mely a Szolnoki kir. adóhivatal által kezeltetik	—	—	7682	69
2	A tiszavölgyi társulatok részére évi átalány	—	—	19	58	2	A csatorna töltésein termott széna árából	—	—	250	—
3	Kisajátítási kártalanításokra	—	—	7280	—	3	Kivetés útján	—	—	19824	89
4	Három gátórház építése	166	—	1848	—						
5	Két db agyagcső zsilip építése	350	—	700	—						
6	Védanyagokra	—	—	500	—						
7	Ártérfejlesztési	—	—	800	—						
8	Csatorna javítási költségekre	—	—	250	—						
9	Mérnöki fizetés	—	—	1800	—						
10	Irnoki fizetés	—	—	300	—						
11	Négy gátör fizetése	—	—	780	—						
12	Iroda helység bérlete	—	—	180	—						
13	Utazási, irodai, nyomdai stb. kiadások	—	—	300	—						
14	Állami felügyelet és különféle kiadások	—	—	1000	—						
				27757	58					27757	58

Kelt Abonyban, 1887. évi november 10.

50703.

2887.

Jóváhagyom.

Budapest, 1887. december 1.

A miniszter megbízásából:

(P. H.)

Záhorszky m. k.
miniszteri tanácsos.

Dékány s. k.
komm. biztos

Háy Mór s. k.
társ. mérnök.

(P. H.)

A Gerje és Perje vízszabályozó társulat költségeloirányzata az 1889. évre.

Folyó szám	A) SZÜKSÉGLET	Összeg		Folyó szám	B) FEDEZET	Összeg	
		frt	kr.			frt	kr.
1	Három gátörház építése á 616 frt	1848	—	1	A csatorna töltésein termett széna árából	250	—
2	Két drb agyagcső-zsilip építése á 350 frt	700	—	2	Kivetés útján	27377	53
3	Védanyagokra	800	—				
4	Ártérfejlesztési költségekre	700	—				
5	Csatorna javítási költségekre	200	—				
6	Hivatalnoki fizetésre	2100	—				
7	Négy gátör fizetése	780	—				
8	Irodahelyiség bérlete	180	—				
9	Kisajátítási kártalanításokra	7000	—				
10	Utazási, irodai, nyomdai stb kiadások	300	—				
11	Állami felügyelet s különféle kiadások	1000	—				
12	Tiszai alaphól felvett kölcsön tőke és kamat törlesztésére	12000	—				
13	A tiszavölgyi társulat részére évi átalány	19	58				
		27627	58			27627	58

Kelt Abonyban, 1888. évi október 9.

Láttam:
Dékány s. k.
kormánybiztos.

Jóváhagyom:
Baross s. k.

Háy Mór s. k.
társulati mérnök.

— 79 —

A Gerje és Perje vízszabályozó társulat költségeloirányzata az 1890. évre.

Folyó szám	A) SZÜKSÉGLET	Összeg		Folyó szám	B) FEDEZET	Összeg	
		frt	kr.			frt	kr.
1	A Tiszai alapból felvett kölcsön tőke és kamat törlesztésére	12000	—	1	A csatorna töltésein termett széna árából	200	—
2	A Tiszavölgyi társulat részére évi átalány	19	58	2	Kivetés utján	23899	58
3	Állami felügyelet és különféle kiadások	1000	—				
4	Kisajátítási kártalanítások	3000	—				
5	Védanyagokra	800	—				
6	Ártérfejlesztési költségekre	500	—				
7	Csatorna javítási költségekre	600	—				
8	Mellékcsatornák építésére	3000	—				
9	Iroda helyiség bérlete	180	—				
10	Utazási, irodai, nyomdai stb kiadások	300	—				
11	Hivatalnokai fizetésekre	2100	—				
12	Gátőrök fizetésére	600	—				
		24099	58			24099	58

Kelt Abonyban, 1889. évi október 9.

Láttam:

Dékány s. k.

57852
V./15. szám.

„Jóváhagyom“

Budapesten, 1889. évi november 10.-én.

A miniszter helyett:

(P. H.)

Fejér s. k.

Háy Mór s. k.
társulati memők.

A Gerje és Perje vízszabályozó társulat költségeloirányzata az 1891. évre.

Folyó- szám	A) SZÜKSÉGLET	Összesen		Folyó- szám	B) FEDEZET	Összesen	
		frt	kr.			frt	kr.
1	A tiszai alpból felvett kölcsön tőke törlesztésére	12000	—	1	Pénztári állás október 10-én a folyó évi szükséglet levonásával	11467	46
2	A Tiszavölgyi társulat részére évi átal.	46	82	2	Folyó évi decz. 31-ig behajtandó hátr.	9759	86
3	Állami felügyelet és különféle kiadások	1000	—	3	A csatorna töltésein termett széna ára	400	—
4	Kisajátítási kártalanítások	12000	—	4	A tiszai alpból felvett kölcsön kamat és tőke törlesztésére kivetendő	12000	—
5	Védanyagokra	800	—	5	Kivetés utján a szükségletek fedezésére	9000	—
6	Ártérfejlesztési költségekre	500	—				
7	Csatorna javítási költségekre	1000	—				
8	Mellékcsatornák építésére	11274	59				
9	Iroda helyiség bérlete	180	—				
10	Utazási, irodai, nyomdai stb. kiadások	300	—				
11	Hivatalnoki fizetésekre	2100	—				
12	Gátőrök fizetése	600	—				
13	Készpénz maradék	825	91				
		42627	32			42627	32

Abony, 1890. évi október hó 13.-án.

Láttam:
Dékány s. k.
kormánybiztos.

67747.
V./15
Budapest, 1890. évi november hó 20.-án, a
minister helyett:
(P. II.) *Fejér s. k.*

Háy Mór s. k.
társulati mérnök.
(P. II.)

— 19 —

A Gerje és Perje vízszabályozó társulat

F. szám	B E V E T E L	Elő- irányzat		Teljesített befizetés		Több		Kevesebb	
		frt	kr.	frt	kr.	kr.	kr.	frt	kr.
1	Kölcsön kamat és tőketör- lesztés	12000	—						
2	Pénztári állás 1892. évi jan. hó 1.-én :								
	Készpénz 738.07								
	Takarékpénztár. 22450.—				23188 07				
3	Időközi kamatokból takaré- betét után 2097.33								
	késedelmi kamat 142·29½								
	összesen:	1000		2239 62½					
4	Széna árából	400		1019 50					
5	Kivetés utján a szüeségletek fedezésére								
	I. Előirányzat:								
	Hátralék								Hátralék
	1892. évi előírás	9000							1892.
	II. Befizetés								év végén.
	Tökében 9030 68				9030 68				1654 17½
	Összesen:				35477 87½				
	Kiadás összege				18613 95½				
	marad pénzkészlet 1892. évi december hó 31.-én				16863 92				
	Pénztár állás 1892. évi decz. hó 31.-én								
	a) készpénz	40 09							
	b) takarékpénztári betét	16823 83							
	Összesen:	16863 92							
	Hátralékok összege	1654 17½							
	Vagyon 1892. évi december hó 31.-én	18518 09½							

A költségvetést 59887./V/15. sz. a. jóváhagyta Budapesten, 1891. zárszámadást felülvizsgálta és helyesnek találta 1893. év márczius vizsgáló

1892. évi költségvetése és zárszámadása.

F szám	K I A D Á S	Elő- irányzat		Teljesített kiadás		Több		Kevesebb	
		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
1	Kölcsön kamat és tőke törlesztés	12000	—						
2	Tiszavölgyi társulat részére évi átalány	46	82	37	46			9	36
3	Állami felügyelet és pénztár	400	—	236	37			163	63
4	Kisajátítási kártalanításra	14000	—	612	96			13387	04
5	Védanyagokra és védekezésre	600	—	339	32			260	68
6	Ártérfejlesztési költségekre . . .	500	—	—	—			500	—
7	Csatorna és hidjavításra	600	—	241	73			358	27
8	Mellékcsatornák építésére:								
	I. Czigányszéki mellékcsatorna	1443	33						
	II. Peresi mellékcsatorna	1375	74						
	III. Vizjárás mellékcsatorna	33	45	11274	59	2852	52	8422	07
9	Csatorna mélyítés:								
	I. Alsó szak. 6700—14900 fm.	4640	62						
	II. Czegl. hat. 28000-32770 fm.	1855	03						
	III. Tószegi lapos.								
	Töltés magasítás	397	78						
	IV. Czeglédi téglahid lemé- lyítés	96	81	3000	—	6990	24	3990	24
10	Irodahelyiség bérletére	180	—	180	—				
11	Utazási, irodai stb kiadások . . .	300	—	495	64	195	64		
12	Hivatalnoki fizetésre	2100	—	2250	—	150	—		
13	Gátörök fizetésére	600	—	600	—				
14	Előre nem látható kiadásokra . .	257	73	699	80 ^{1/2}	441	07 ^{1/2}		
15	1888.—1891. éveket terhelő kia- dásokra történt elsz. alapján			3078	91				
A kiadás összege:		33859	14	18613	95 ^{1/2}	4776	95 ^{1/2}	23101	05

év december 11.-én, a miniszter megbizásából Rapaics s. k. A hó 22,-én tartott véleményező bizottsági ülésből kiküldött szám-
bizottság.

A Gerje és Perje vízszabályozó társulat

F. szám	B E V É T E L	Elő- irányzat		Teljesített befizetés		Több		Keve- sebb	
		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
1	Kölcsön kamat és tőke törlesztés	12000	10						
2	Pénztári állás 1894. január 1.-én								
	a) Készpénzben		917	24	1/2				
	b) Takarékp-tárban		44400.—			45317	24	1/2	
3	Kivetés útján a szükségletek fedezésére :								
	I. Előirányzat.								
	a) Hátr. 1893. végén		1230	58					
	b) 1894. évi előírás		9011	31					
	II. Befizetés								
	a) Költségjárulékok					7270	75		2971
	Térítményekből a converzió folytán								
	a) Földhitelintézetektől		263	76					
	b) Czeglédi adóh. útján		2118	54					
	c) " " " " " "		3991	54					
5	Időközi kamatokból :								
	a) Késed. kamat		25	95					
	b) Takarékbetét után								
	1893, évről kamat		1120	46					53
6	Csatorna töltésén termelt széna								
	ára és egyebekből		100			26	60		73
7	Vegyesekből					384.		384	
	Összesen					60518	83	1/2	
	A kiadás összege					30345	89	1/2	
	Pénztárkészlet 1895. év jan. 8-én					30172	94		

A költségvetést jóváhagyta 72493/V.25. sz. a. Budapest, 1893. decz. 31.-én a miniszter helyett Rapaics s. k.

Tételenkénti vizsgálat eredményében a jelen számadási kimutatást helyesnek találtuk. Abony, 1895. évi október 3.-án. Komáromy József s. k. sz. v. b. elnök. Richter Arnold s. k. Tallós Jenő s. k.

1894. évi költségvetése és zárszámadása.

szám	K I A D Á S	Elő- irányzat		Teljesített kiadás		Több		Kevesebb	
		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
		1	Kölcsön kamat és tőke törlesztés	12000	10				
2	Tiszavölgyi társ. részére évi átal.	40		37	46				2 54
3	Állami felügyelet, pénztár keze- lés és különféle kiadások . . .	1000		1526	09	526	09		
4	Védanyagokra és árv. ell. védekez.	1500		224	31			1275	69
5	Csatorna és hidjavítási költségekre	1000		1062	66	62	66		
6	Hivatalnoki fizetésekre	2100		2100					
7	Gátórok fizetésére	600		600					
8	Irodahelyiség bérlete	180		180					
9	Napidíj és utazási költség, irodai, nyomdai stb kiadások	1000		1084	82	84	82		
10	Kisajátítási kártalanításokra . .	50000		11525	35			38474	65
11	Ártérfejlesztési költségekre . . .	100		150	58	50	58		
12	Mellékcsatornák építése	3500							
	I. Vizj.-besny. mell cs. 2562.93								
	II. Csernus dül. mell.-cs. 41.60								
	III. Czigánysz. „ „ 9.85								
	IV. Törteli-útmenti csat. 252.06			2866	44			633	56
13	Fűcsat. mélyítés és gátórh. építés	5000		2764	36			2235	64
14	Előre nem látható kiadások:								
	a) Vegyesekre 608.19								
	b) Visszatér. azáll.-p 5615.63 ¹ / ₂			6223	82 ¹ / ₂	5801	39 ¹ / ₂		
	A kiadások összege:			30345	89 ¹ / ₂	6525	54 ¹ / ₂	42622	08

A társulat 1894. évi összes kiadása volt . 30345 frt 89¹/₂ kr.
 Bevétele volt . 60518 „ 83¹/₂ „
 Maradvány . 30172 frt 94 kr.

Pénztári állás 1895. január 8.-án:

a) Takarékpénztárban és kész-
 pénz 1895. jan. 8. decz. 31.-re 30172 frt 94 kr.
 b) Hátralék összege . . . . . 2971 „ 14 „

Vagyon 1895. év január 8.-án, illetőleg 1894.
 évi december 31.-re . . . . . 33144 frt 08 kr.
 mely összeghez a takarékpénztárilag kezelt összegek 1894. évi kamata is
 csatolandó.

Abony, 1895. évi január 8.-án.

Háy Mór s. k.
 társ. mérnök.

A Gerje és Perje vízszabályozó társulat

F. szám	BEVÉTELEK	Elő- irányzat		Teljesített befizetés		Több		Keve- sebb	
		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
1	Kölcsön kamat és tőke-törlesztés	12000	10						
2	Pénztári állás 1895 január 1.-én								
	a) Készpénzben 3022.94								
	b) Takarékpénztárban 27150.—			30172	94				
3	Kivetés útján a szükségletek fedez.								
	I. Előirányzat:								
	a) Hátr. 1894. év végén 2971.14								
	b) Folyó évi előírás 9011.31	11982	45						
	II. Befizetés:								
4	Időközi kamatokból								
	a) Késed. kamat 189.20								
	b) Takaréketét után 2777.81	1200	—	2967	01	1767	01		
5	Térítményekből conversio folytán								
	Pénzügymin. rend.	1500	—	1213	81			286	19
6	Széna árából	50	—	92	30	42	30		
7	Vegyesekből	800	—	496	57			303	43
	Összesen:			43808	28				
	A kiadás összege			29361	84				
	Pénzkészlet 1895. december 31			14446	44				

A költségvetést 69083 – V 2 sz. a. jóváhagyta Budapest, 1894. év november hó 21-én ; a minister megbízásából : Rapaics s. k. Átvizsgáltuk és helyesnek találtuk:

N.-Abony, 1896. április 14-én.

Komáromy József s. k.,
Martinovics Gyula s. k.,
Richter Arnold s. k.,

A másolat hitelül:

Háy Mór s. k.,
társ. mérnök.

1895. évi költségvetése és zárszámadása.

F. szám	K I A D Á S	Elő- irányzat		Teljesített kiadás		Több		Keve- sebb	
		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
1	Kölcsön kamat és tőke-törlesztés .	12000	10						
2	Tiszavölgyi társ. részére évi átalány	40	—	37	46			2	54
3	Állami felügy. és különféle kiadások	1200	—	257	93	57	93		
4	Védanyagok az árv. elleni védekezésre	1500	—	2681	63	1.81	63		
5	Csatorna és hidak javítására . . .	800	—	1541	48	741	48		
6	Hivatalnoki fizetésekre	2260	—	2316	25	56	25		
7	Gátörök fizetésére	600	—	600	—				
8	Irodahelyiség bérletére	180	—	180	—				
9	Napidíj és utazási költség, irodai, nyomdai stb kiadások	1000	—	1132	54	132	54		
10	Kisajátítási kártalanításokra	20000	—	137.6	60			6223	40
11	Melléksatornák építésére:								
	I. Vizjárás-besnyői melléksatorna								
	a) Csatorna építés	875.32							
	b) Zsilip építés	201.54							
	c) Hid építés	73.42							
	II. Kécskei-ut menti melléksatorna								
	a) Csatorna építés	1575.39							
	b) Zsilip építés	311.34							
	III Törteli-út m. mell.-cs hidép. 77.87								
	IV. Peresi és cigánysz. mell.-cs. 5.70	2000	—	3120	58	1120	58		
12	Főcsatorna mélyít. és gátórház építés								
	a) Főcsatorna mélyítés	5500	—	2053	90			3446	10
13	Milleniumi kiadások	250	—	100	—			150	
14	Ártérfejlesztés			134	46	134	46		
15	Előre nem látható kiadásokra	1003	56	429	01			574	55
	A kiadások összege:			29361	84				

A társulat 1895. évi összes kiadása volt 29361 frt 84 kr.
 összes bevétele „ 43808 „ 28 „
 Maradvány 14446 frt 44 kr.

Pénztári állás 1895. december 31.-én.

a) Takarékpénztárban és készpénz 14446 frt 44 kr.
 b) Hatralek: (1. a régi ártérre . 3116 „ 80 „
 (2. az új . 9 „ 97 „

Vagyon 1895. évi december 31.-én: 17573 frt 21 kr.

Abony, 1896. január hó 1.

Háy Mór s. k.
 társ. mérnök,

Táblázatos

Kiadások, építések, árvédelem és

1880—

Év	É p i t k e z é s						Árvédelem és fentartás						K e z e -									
	Főcsatorna építés, mélyítés és gát őrház építés		Mellékcsatornák építése		Zsilipek és hídok építése		Árvédelem		Csatorna és híd-fentartás		Egyéb munkák költsége		Jutalom		Állami fellegelő és min. bizottság s állomása		Ministerium költségvetés		Tiszteletdíj és utaztatás			
	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr		
1880	3681	41													973	08	150					
1881	21470	54													484	58	300					
1882	17990	81						229							1060	88	300					
1883	146				200	17	193		392	05					634	55	300					
1884	60090	24							493	69		61			1800	01	300					
1885	3890	33			2234	26			778	66					601	35	300					
1886	196	63			313	70	738	39	987	24					224	19	300					
1887	385	31			331	90			1912	29		200			635	22	300					
1888			37	53				2313	02	401	62		51		133	90						
1889									577	77					260	06	300					
1890									377	59							300					
1891							1076	53	2102	89		100					300					
1892	7277	43	2514	14	435	19	339	32	241	73					86	37	300					
1893	1541	12	5375	16	1580	71	2396	22	1481	88	59	50			200	42	300					
1894	2564	78	832	40	2233	62	224	31	1062	66	608	19			166	09	300			37	46	
1895	2482	91	2787	75	352	83	2681	63	1541	48	100				357	93	300				37	46
Összesen	121717	43	11526	98	7682	38	9962	42	12610	55	766	69	112		7618	63	4350				422	27

kimutatás.

fenntartásra, kezelés és különfelékre.

1895.

l e s					K ü l ö n f e l é k					Összesen									
Mérnöki fizetés	Irnok és pénztár	Gátörök fizetése	Iroda bérlet	Magid j és utikölt-seg, irodai és nyomdai kiadás	Ártér fejlesztés	Kisajátítás	Illeték vissza-fizetés	Kölcsön annuitás	frt			kr							
frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr			frt	kr						
1586	96			274	65	461	25	300				7427	35						
2170	150		133	83	94	94	1923	02	13	12		26779	20						
2572	45	168	70		251	72	1000					23612	73						
2300	150		233	69	308	37	155	72				5033	13						
2140	156	25	806	96	60	49	59					65977	28						
1800	358	75	272	50	180	75	75	4399	28	30	12000	26940	38						
1800	449	87	780	180	338	41	1820	76			6436	54	14585	31					
1800	450		735	180	214	60						7193	90						
1800	450		600	180	361	81		64	05			6412	51						
1800	450		600	180	220	11						4407	52						
4800	450		600	180	420	39						4147	56						
1800	450		600	180	358	52		700		134	04	7839	43						
1800	450		600	180	495	64		612	96	314	80	15685	04						
1800	460		600	180	591	49	854	13	5559	75		23017	84						
1800	460		600	180	1084	82	150	58	11525	35	5615	63	29445	89					
1800	516	25	600	180	1132	54	134	46	13776	60		28761	84						
30569	41	5569	82	7394	42	2477	52	6273	35	10899	20	32581	83	6064	48	18436	54	297266	92

Táblázatos kimutatás

állami előlegek, kölcsönök, kivetések és különféle bevételekről.

1880—1895.

I d ő	Állami előleg		Kölcsönökből		Kölcsön con- versziója foly- tan térítme- nyek		Kivetésbőke- zelés fenttar- tására		Kamatokból		Széna eladá- sárából		Eladott anya- gok		Értéknyelk	
	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr
1880 ² _{kr}	6000								82	26						
1881			40065	56					1060	71			158	45	394	70
1882	10000															
1883	4000								483	71						
1884			115295	83					149	81	87					2 62
1885											139					
1886									3966	99						
1887											179	80				
1888								3214	4 ¹ / ₂	1006	65	277				
1889								4400	10	13	31 ¹ / ₂					
1890								15590	63 ¹ / ₂	767	14					
1891								11356	06	707	90					5 80
1892								9080	68	2239	62 ¹ / ₂	1019	50			
1893			12638	83	26010	45 ¹ / ₂	12183	87 ¹ / ₂	211	95 ¹ / ₂	132	40	2 80			80
1894					6373	81	7270	75	1146	41	26	60				384
1895					1213	81	9850	27	2967	01	92	30	11	95		
Összes.	20000		168000	22	33598	09 ¹ / ₂	72396	85 ¹ / ₂	14803	47 ¹ / ₂	1953	60	173	20	787	92

Táblázatos kimutatás

a kölcsönök kamat, és tőketörlesztési járadékai kivetéséről.

1880—1895.

I d ő	A 60000 frtos		A 140000 frtos		A 244500 frtos	
	k ö l c s ö n r e					
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
1880	—					
1881/2	3600					
1882/3	3600					
1883/4	3600					
1884/5	3600		8400			
1885/6						
1886/7						
1887/8	3600		8400			
1888/9	3600		8400			
1889	900		2100			
1890	3600		8400			
1891	3600		8400			
1892	3600		8400			
1893	3600		8400			
1894					12000	10
1896					12000	10
Összesen	36900		60900		24000	10

DE BALLAGI GEZA.

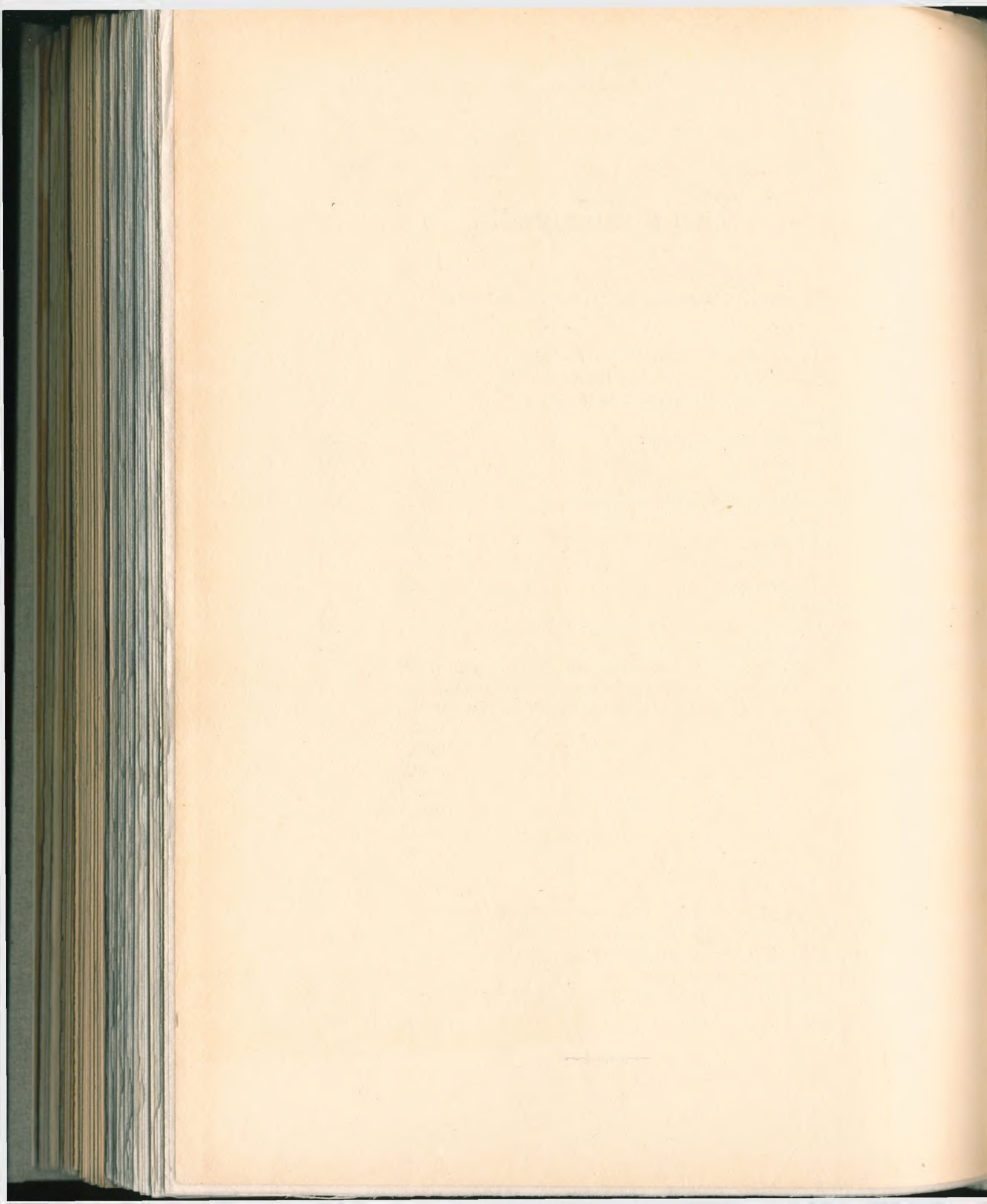
Tartalomjegyzék.

***

A Gerje és Perje vízszabályozó társulat alakulása és története.

	Lap.
1. A társulat alakulása és működése 1812—1873	3
2. „ ujalakulása „ 1873—1879	19
3. „ működése kormánybiztosság alatt	30
Toldalék	54
1. A társulat fekvése és kiterjedése	55
2. „ ártere	55
3. „ művei	56
4. Társulati kölcsön ügy és pénzügyi helyzet	57
5. A kisajátítás	61
6. A társulat elnökei	62
7. „ kormánybiztosai	62
8. „ tisztviselői	62
Mellékletek	63
I. A Gerje és Perje vízszabályozó társulat alapszabályai	64
Osztályozási javaslat 1880-ból	70
Szabályzat a Gerje és Perje vízszabályozó társulat miniszteri biztosa mellé kinevezett véleményező bizottság hatásköréről és ügyrendjéről	72
A Gerje és Perje vízszabályozó társulat költségelőirányzata 1886. évre	76
„ „ „ „ „ „ „ „ 1887. „	77
„ „ „ „ „ „ „ „ 1888. „	78
„ „ „ „ „ „ „ „ 1889. „	79
„ „ „ „ „ „ „ „ 1890. „	80
„ „ „ „ „ „ „ „ 1891. „	81
„ „ „ „ „ „ „ „ „ és zárszámad. 1892. „	82—83
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „ 1893. „	84—85
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „ 1894. „	86—87
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „ 1895. „	88—89
Táblázatos kimutatás. Kiadások, építések, árvédelem és fentartásra kezelés és különfélékre 1880—1895	90—91
Táblázatos kimutatás állami előlegek, kölcsönök, kivetések és külön- féle bevételekről 1880—1896	92
Táblázatos kimutatás a kölcsönök, kamat és tőketörlesztési járadékai kivetéséről 1880—1895.	93

A Gerje és Perje
 vízszabályozó társulat
 átnézeti helyzetrajza.

Mérték :
 1000 500 0 1 2 3 4 5 6 7 km

Telmadgarázat.

- Kőpített társulati csatornák.
- Kőlések.
- A Gerje völgy és Törlet-várkonyi rét lecsapolására tervezett csatornák.
- Körnáth része a Gerje-Perje és Körös víz rendszerére.
- ////// A társulat műszakilag fejlesztett Perje ártere.
- ✈ Légiút.

Köglowicz és Tarsa Nagy Földrajzi Intézete Budapest.

D- BALLAGI GEZA.

